

הבעל הראשון נרצח,
השני פגוע ראש לאחר
תאונה, אבל אתיה אליה
מסרבת ליפול לייאוש
יעל בנימין

אתגתא

בשבע 1197 | י"ב בסיוון תשפ"ו, 28.05.26

תהילה פאליק-לוי מנהלת
מארה"ב מפעל חיים של
תמיכה במדינת ישראל
עניין אישי, יוסף ארנפלד

לנצה אהי

מול גרסאות שניסו להקטין את חלקו של יוני
נתניהו בהובלת המבצע ההיסטורי לחילוץ חטופי
אנטבה, התגייס אחיו ד"ר עידו נתניהו לחקור,
לראיין ולפרסם ספרים ותיעודים שעושים צדק
עם דמות האח הגיבור. ריאיון מיוחד לרגל 50
שנה למבצע יונתן // **הדס צורי**

צילומים: לע"מ, עמוס מילר

ימי העיון בתנ"ך

קוץ תשפ"ו

ימים ראשון-חמישי, כ"ז תמוז - ב' אב | 12-16.7

גם השנה ימי העיון יתקיימו בארבע תוכניות שונות:
תוכנית פרונטלית באלון שבות, שידורים חיים, תוכנית מקוונת ויום סיורים

תוכנית סיורים
ב' אב, 16.7

תוכנית ערב
מקוונת וייחודית

שידורים חיים מהשיעורים
באלון שבות

שיעורים פרונטליים
באלון שבות

הרצוג. לדעת. לחנך.

להרשמה ולצפייה בתוכנית המלאה היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

ניתן להקדיש שיעורים לכבוד/לזכר יקירכם

מקדימים תרופה לרפואה

חדש במאחדת פארם! תרופות מרשם על ידי רוקח מעכשיו לעכשיו

מהיום תוכלו להינות מחידוש מרשמים לתרופות המיועדות לטיפול במצבים כרוניים, או במצבים דחופים, כמו משחות אנטיביוטיות, טיפות עיניים ואוזניים, טיפול במיגרנה, אפיפן ועוד ללא צורך בפניה לרופא

נגישות
למטופלים כרוניים

שמירה
על רצף טיפולי

מענה מייד
במקרים דחופים

מאחדת פארם

אצל רוקחים בעלי הרשאה, בהתאם לתנאים ולרשימת התרופות בתקנות הרוקחים.
בבתי מרקחת נבחרים של מאחדת בפריסה ארצית.

מועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל

משרד המורשת

ראשונים

פרויקט תיעוד ותיקי ומייסדי ההתיישבות

מלכה אביב

ממייסדות מושב גיתית, לו כתבה את מגילת היסוד. ריכזה את נושא הקליטה ופעלה בערוצים שונים לאיתור והבאת משפחות ליישוב. עסקה בחקלאות וכיהנה כשופטת בבית משפט השלום בירושלים.

הגע בלתי נשכח: יום האורח של גיתית היה מרגש ביותר. נמלאתי בו בתחושה של הגשמה. ההבנה שהטבעתי חותם על יישוב בא"י הייתה חזקה, ובמיוחד כשאבי מלווה אותנו בנוכחותו. באותו יום, כתבתי את מגילת היסוד של גיתית והקראתי אותה בטקס. יצאנו לדרך...

ימים ראשונים. אני ריכזתי בגיתית את נושא הקליטה וגם עבדתי במשק. ב-5:00 בבוקר היינו יוצאים לחממות הפרחים וב-07:00 עולים חזרה הביתה, להעיר את הילדים ולקחת לגן. גיתית הייתה 'מושב' - שילוב של מושב וקיבוץ. התנהלות משותפת, אווירה חברתית, יצירתיות והרבה יחד...

שיר שמלווה אותך. את 'שיר ערש נגבי', שכתב יחיאל מוהר, שרתי לכל אחד מילדיי לפני השינה. השיר, מ-1955, סימל עבורי את ההתיישבות בגיתית כהמשך ברור לחלוציות בשנותיה הראשונות של המדינה.

"רוח, רוח על ביתנו
וכוכב אורו צופן
אבא שם חורש שדותינו,
נומה, נומה בן
למה זה יחרוש בלילה
ואותי לא יישן?
אדמתנו בני, אין פנאי לה,
נומה בן, נומה בן..."

“
**כשהודעתי על
עזיבתי את
תוכנית הלימודים
היוקרתית
באוניברסיטה
אמר לי ראש
התוכנית "למה את
עוזבת? המדינה
זקוקה למדענים!"
ועניתי - "המדינה
זקוקה גם למגדלי
עגבניות!"**
”

מה הביא אותך להתיישבות? גדלתי בבית ציוני מאוד. אבי היה מפקד באצ"ל ואימי פלמ"חניקית, שילוב יוצא דופן בימים ההם... ב-67'. לאחר המלחמה, אבא שלי חשב שאם שחררנו את השטחים, חשוב שנעיר להתערב ולחיות עם הערבים. אבא שכר לנו בית גדול מהמוכתר בכפר בית חנינא ושם עברו עליי שנות נעורים נפלאות ביחסים טובים עם השכנים הערבים.

המשפחה והשליחות. סיפור היכרותי עם בעלי שזור לגמרי בחלום ההתיישבות. היו לי שני חברים קרובים מהתיכון, ובאחד המכתבים ששלחו לי מהצבא הם סיפרו על חבר לפלוגה, ירון אביב, שחדור ברצון להקים מושב. במכתב חוזר התלהבתי מאוד מהרעיון, אך אז פרצה מלחמת יום הכיפורים ולצערי שני חבריי נפלו במלחמה. לאחר מכן, התחלתי לחפש את אותו ירון. מהרגע הראשון שנפגשנו, היה ברור לנו שנתחתן. באותם ימים, למדתי באוניברסיטה העברית בתוכנית מדעית יוקרתית, וכשהודעתי על עזיבתי אמר לי ראש התוכנית "למה את עוזבת? המדינה זקוקה למדענים!" ועניתי "המדינה זקוקה גם למגדלי עגבניות!"

מפגש מכונן: בחיפושנו אחר תנועות מיישובות, שמענו על גוש אמונים. הגענו למשרד בירושלים, פגשנו את חנן פורת וזו הייתה אהבה ממבט ראשון. באותו לילה, ילדתי את כנען, בנו הבכור. מבחינתנו, כנען וגיתית נולדו ממש יחד. חנן הזמין אותנו לסיום בהיאחזות גיתית והסיע אותנו, עם תינוק קטנטן, ב'דרך אלון' עד דומא, משם צעדנו ברגל 7 ק"מ לגיתית. המקום היה יפהפה... בריכה עם ברווזים, דשא ועץ מטריף. החלטנו שזהו מקומנו.

לצפייה בקטעים מתוך הראיונות
סריקו את ה-QR.
לצפייה בכל הסרטים כנסו
לאתר המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל:
[/https://shimur.org/settlement-documentation](https://shimur.org/settlement-documentation)

ראשונים - פרויקט תיעוד ותיקי ומייסדי ההתיישבות נעשה על ידי משרד המורשת והמועצה לשימור אתרי מורשת בישראל מתוך רצון לתעד את פרקי הקמת ההתיישבות בחבלי המולדת השונים ולשמר את סיפורי הראשונים לדורות הבאים. התיעוד נערך בבקעה, ביהודה שומרון ובנימין, בגולן ובגליל.
כתיבה: הדר קלאר וולץ | בימוי והפקת הפרויקט - מורדי קרשנר ונעם דמסקי

ימים אחרונים להטבות מיוחדות בפרויקט כרמים בירושלים לחברי הסתדרות הפועל המזרחי

כבר 90 שנה שחברת משהב בונה קהילות
ומגשימה חלומות מגורים בישראל.

התמונות להמחשה בלבד

אנו שמחים להעניק לחברי הסתדרות הפועל המזרחי הטבות מיוחדות לזמן מוגבל:

חבילת שדרוגים
לדירה במתנה*

תנאי תשלום מיוחדים
20% בלבד במעמד החתימה
והיתרה באכילוס*

הנחה בלעדית
של עד 150,000 ₪
ממחיר הדירה

ההטבה תקפה למספר דירות מוגבל בפרויקט כרמים בירושלים.

א/כ"י סוליתן
יו"ר הסתדרות הפועל המזרחי

זה הזמן להצטרף • לפרטים: *5677

הרב ליאור אנגלמן
liorangelman@gmail.com

ואני תפילה

אולי יהיה הסכם ואולי לא, אולי הוא יהיה טוב לישראל ואולי הוא פתח לאסון – בתקופות שבהן חוסר הוודאות מנהל את חיינו, מוטב לנטוש את הספקולציות בסלון ולאחוז בסידור התפילה

מה עושים?

לכאורה אין דבר מטופש יותר מכתובת טור לסוף השבוע בזמן שבחרתי לעשות זאת - יום ראשון בבוקר. כל החדשות מלאות בדיווחים על אולי אולי הסכם עם איראן, שאולי אולי יהיה הרה אסון לישראל, ואולי אולי ידחה את סוגיית הגרעין לאיזה משא ומתן מעורפל עתידי, שיפה בדיוק כמו ההבטחה העתידית לפרק את חמאס מנשקו, ואולי אולי בסך הכול יחזיר את חופש התנועה למצרי הורמוז, מה שממילא היה עוד לפני המלחמה, וקרוב לוודאי יסתום סופית את הגולל על איזו מהפכה שתתרחש נגד המשטר הנורא באיראן, ובקיצור - אסון לפתחנו. אבל כל זה רק אולי אולי כי איש כרגע לא יודע כלום, כי אולי אולי יוצא האורניום המועשר מאיראן ואולי אולי יהיו הישגים אחרים. ואולי אולי לא ייחתם דבר ואולי ואולי ואולי.

אולי - זו מילת המפתח של כל החיים, ובוודאי של השנתיים וחצי האחרונות, חיים בחוסר ודאות. ובכוונה אני בוחר לכתוב דווקא עכשיו כששום דבר איננו חתום וגמור, מפני שאני חושב שאחד הדברים הכי חשובים בעולם האמונה הוא ללמוד להתמודד עם הספקות הללו. המון אנשים ברגעים כאלה משפיעים ספקולציות לרשתות או בשיחות סלון, רובם נחרצים מאוד ויודעים לומר על האולי הזה את כל מה שבעיניהם כבר בוודאי. ואני חושב לעצמי: עכשיו שעת אמונה, עכשיו שעת תפילה. כשאפשר לעשות ולהשפיע, עושים ומשפיעים ובצד העשייה גם מתפללים, אבל כשאי אפשר לעשות - התפילה חייבת להפוך לכינור ראשי. לאיש מאיתנו, אנשי העם, אין השפעה על טראמפ, אנחנו לא יכולים לשלוח לו ווטסאפ מנומק, אנחנו לא יכולים לשטוח בפניו טיעונים מבריקים, אבל יש לנו קשר ישיר עם הגורם היחיד שמנהל את טראמפ, ואילו אנחנו יכולים לשלוח הרבה יותר מווטסאפ. עכשיו הדבר הכי מעשי והכי יעיל הוא תפילה.

אין לי מושג מה יקרה עד שתקראו, אבל אני כותב לא רק בגלל האירוע הנוכחי. כשם שיש מצווה לעשות כשאפשר לפעול ולא להסתפק בתפילות, כך יש מצווה להתפלל כשאי אפשר לעשות. כל ההערכות והספקולציות הן שיחות ייאוש של אנשים שאינם יכולים להשפיע ויודעים שאין הדבר תלוי בהם. אולי כדאי בתוך בליל השיחות העקרות הללו לעשות שיחה אחת לשמיים. אולי אין הדבר תלוי אלא בי, בתפילתי.

אמון

באותו הקשר ממש, אולי שווה לומר משהו על אמון ואמונה. יש איזו מחשבה רווחת שאדם מאמין הוא מי שחושב או בטוח שיש בורא לעולם שגם מנהיג ומנהל אותו, ואילו אדם שאינו מאמין הוא זה הסבור שאין בורא לעולם. על פי ההגדרה הזאת, אגב, איש חמאס ואני חולקים את אותה אמונה, לשיטת שנינו יש בורא ומנהיג לעולם.

נדמה לי שזה לא כל הסיפור. אמונה היא מלשון אמון. היא איננה שואלת רק האם יש בורא לעולם, אלא האם הבורא הזה טוב ויש לי אמון בכך שכל ההנהגה שלו היא לטובה. החמאסניק מאמין בבורא שמכניע את האדם, שמצווה את מאמיניו להפעיל כוח ואלימות נגד מי שכופר בו, שלא מבקש להגדיל את האדם כי אם להכריע אותו. באל כזה, אפילו אם הוא קיים, אני לא מעוניין לתת אמון. אפשר לקבל באין

איור: שאול גרד

כשאפשר לעשות ולהשפיע, עושים ומשפיעים ובצד העשייה גם מתפללים, אבל כשאי אפשר לעשות - התפילה חייבת להפוך לכינור ראשי. לאיש מאיתנו, אנשי העם, אין השפעה על טראמפ. אנחנו לא יכולים לשלוח לו ווטסאפ מנומק, אנחנו לא יכולים לשטוח בפניו טיעונים מבריקים, אבל יש לנו קשר ישיר עם הגורם היחיד שמנהל אותו

ברירה שהוא הגורם הכי חזק בשכונה ואין לי אלא לעבוד אותו כי הכוח אצלו, אבל לתת אמון? זה לא. אני מאמין בבורא טוב ומיטיב. הוא הטוב המוחלט ומוציא את האדם לחירות. יש לי בו אמון. האמון הזה כולל גם את ההכרה שאין רע יורד מלמעלה, ואפילו נוכח חוויות קשות אנחנו מברכים, כלומר נותנים אמון שמתוך הרע הזה יצמח טוב, ושאפילו דברים שנראים רע מאוד כרגע עשויים להתברר בחלוף הזמן בפרספקטיבה אחרת. מילת המפתח היא אמון.

זה לא אמון שהדברים בהכרח יסתדרו כפי שאני מקווה מנקודת המבט שלי, אלא אמון רחב יותר, שיש מי שמושך בחוטים ומוליך את המאורעות לטובה.

ברגע כמו הרגע הזה, בערפל הקרב וההסכמים עם טהרן, נכנסת האמונה לתמונה - אמון בריבוננו של עולם, טראמפ עובד אצלו ולא להפך, לב מלכים ביד ה', תפילה מעומק לב ואמון ברוחב לב. זה כמובן בכל מה שנוגע לציבור. באשר למנהיגים שלנו, אסור להם להסתפק בתפילות ובאמון. הם צריכים להפוך את העולם כדי שהרשעים מאיראן לא ישרדו וכדי שהצדק יכריע אותם כמה שיותר מהר. בינתיים אני תפילה. תפילה ואמונה.

ביום שאחרי

השנה ביום שאחרי שבועות הבנתי לראשונה בחיי את חטא העגל אחרת. היה כאן ליל שבועות מופלא, כבכל שנה. בתי הכנסת גדושים בלומדים מכל הגילים, והרחובות בשתיים ובשלוש בלילה מלאים אדם - עוברים משיעור לשיעור, מבית כנסת לבית כנסת, וגם מעוגת גבינה לעוגת גבינה, חציו לה' וחציו לכם. ביום שאחרי שבועות הרגשתי איזו נפילת מתח נוראית, ירידה אל עולם רגיל מדי, שגיתי, כאילו שערי הר סיני נטרקו בפניי.

כתבתי את המילים האלה:

ואחרי קולות וברקים על ההר,

כשהלילה נגמר,

עוגת גבינה כבר נמסה,

הר בענן התכסה.

הנשמה חדלה ממעופה,

כלואה בקומה זקופה.

ועכשיו -

עכשיו מה?

פתאום הפער הזה בין מעמד הר סיני לעוד יום רגיל, בין המון אדם שמתקבצים בבית המדרש בשעת לילה מאוחרת לסתם אנשים שמתעוררים לעמל יומם ונבלעים בשגרה - הפער הזה היה קשה מנשוא. כמו שמרגישים לפעמים ביום שאחרי חתונה של קרוב משפחה שיקר לליבך, שאין לך איך להכיל את האורות הללו בסתם יום חולין שאחרי.

פתאום הבנתי אחרת את העגל. אנשים הוטענו בקרבת ה' מלאת ציפייה ומשה עולה אל האלוקים, והם שם, אחרי שלושת ימי ההגבלה, נכנסים לארבעים יום של שגרה שאין לה את הכלים להחזיק את מה שהיה. בסוף זה נגמר להם בעגל.

פתאום הבנתי ששאלת השאלות אחרי אירוע מכונן כזה היא: ועכשיו מה? איך לוקחים אורות מהר סיני ושותלים אותם בכל רגע ורגע של סתם יום חולין? ●

קבוצת בשבע ובמה כהלכה מציגים:

לחברי
הסתדרות המורים
כרטיסים
אחרונים
במחיר מיוחד
באתר אשמורת

רוח.
אחדות.
תקווה!

אורח מיוחד
שלומי שבת

אמן אורח
אלון אהל

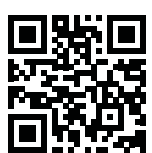
אברהם פריד

בריכת הסולטן ירושלים

שלישי < ט"ו בתמוז < 30.6

ניהול מוסיקלי: יובל סטופל

כרטיסים באתר 'בשבע אונליין' **BE7.CO.IL**

יאיר יעקבי
jacobi.y@gmail.com

לא תופים ולא קרן יער

ללזורים שלמדו טיסנאות" ("לא תודה אבא", אם אתם מתעקשים על תמלול מדויק אבל שוב, אנחנו יודעים למה הוא התכוון).

חיכינו עוד חודשיים-שלושה כדי לוודא שהילד באמת נעול על המפגע הסביבתי שהוא רוצה לנגן עליו ושלחנו אותו לחוג.

לצערי הילד הפגין התמדה וכישרון כך שבשלב מסוים לא היה מנוס מלקנות לו סט תופים לבית כדי שיוכל להתאמן. אצלי בבית! תופים!

אז שלחתי את היעקבין שיעדכן את שלמה השכן שהוא רוצה לקנות תופים. בניתי על שלמה הטוב שיוריד אותו מזה. הרי הם אלה שיסבלו מהתיפוף. טעות גדולה.

"מגניב! נוכל לנגן ביחד!" שלמה התלהב. איזו נפילה. אם הייתי הצמוד של מר דוקן הילד כבר היה חוזר הביתה בוכה ומבקש לא לשמוע יותר מוזיקה אף פעם.

אחרי התייעצות עם המורה לתופים גיליתי שיש אפשרות לרכוש תופים אלקטרוניים. שמעתם על הדבר הזה? צלחות שטוחות ושחורות שמפיקות צליל אלקטרוני שהילד שומע דרך אוניות בזמן שהוא מתופף. אני בטוח שזו הדרך הכי זקנה להסביר את זה.

חשבתי שבזה פתרתי את הבעיה. התופים האלה גם יתפסו פחות מקום וגם לא נצטרך לשמוע אותם בקולי קולות.

עוד טעות.

כי זה נכון שהתופים הם אלקטרוניים, אבל אתה עדיין שומע ילד מרביץ לצלחות. רק בלי הכיף של סאונד התופים. סתם מיומנה לא מגוונת. אז אנחנו יושבים בבית ושומעים דפיקות ללא הפסק מהקומה של הילדים. פתחתי חלונות בתקווה שמר דוקן יקלוט את הבלגן ויבוא להפחיד את הילד. קדחת. כנראה צריך לבדוק לדוקן את האוזניים.

בכל אופן מהיעקבין הזה כבר התייאשתי, אבל בשבוע שעבר תפסתי אותו מדבר עם אחותו הקטנה על מוזיקה והבנתי שאני צריך לעצור את הילדה הזאת בזמן לפני שגם היא תחליט לתופף את עצמה לדעת. לקחתי אותה הציידה ואמרתי לה שבשנה הבאה היא גם תוכל ללמוד לנגן על כלי כלשהו ושאני ממליץ על חלילית.

בחירה חכמה לדעתי, כלי קטן וחמוד וגם כזה שלא צריך להקה שלמה מסביב.

"אורי כבר הסביר לי הכול על מוזיקה", היא אמרה בגאווה, "אני הולכת ללמוד צ'לו".

על לא עצת היצר.

כתוב בגמרא שמלבד החובות הברורים של אב לבנו, הוא גם צריך לוודא שהבן ילמד לשחות. כנראה כי בתקופה ההיא אנשים היו מתניידים בעיקר באוניות והיה חשוב להיות ערוכים לכל תרחיש. היום זה כבר פחות רלוונטי, רובנו לא שטים על בסיס קבוע. מה שכן מסתבר שחייבים זה ללמד את הילד לנגן על כלי נגינה. כנראה שמא הוא ילך ברחוב ויפול עליו טרומבון, אנה עארף. באמת לא ברור לי מאיפה זה הגיע. אבל ליעקבין הבכור היה ברור שהוא צריך ללמוד לנגן בכלי נגינה ויהי מה.

את שתי אחיותיי הגדולות שלחו בזמנו לחוג פסנתר. הן התמידו בזה בדיוק מספיק זמן כדי שהפרישה שלהן תגרום כזו עוגמת נפש שההורים שלי לא יעלו על דעתם לחזור על הטעות הזאת שוב. אז כשהגיע תורי שלחו אותי לחוג טיסנאות. הייתי אחלה, אבל אלה לא בדיוק כישורים שיש מה לעשות איתם. זה בטח לא ממנף אותך חברתית. אי אפשר לשבת עם חבר'ה מסביב למדורה בקומזיץ ולשלוף מהתיק חתיכות עץ ופצירה ולהתחיל לייצר טיסן. זה לא בדיוק עושה אותך הקול של השכבה.

אז הבכור לקח בתחילת השנה את חוברת החוגים והחליט, לא פחות ולא יותר, שהוא רוצה ללמוד תופים. תופים רבותי! מילא היה בוחר כלי רועש אבל קטן. או קטן אבל רועש. אבל גם רועש וגם גדול ממדים? לא לנו ה' לא לנו.

אמרתי לילד שהוא לא באמת רוצה ללמוד תופים, זה היצר הרע שלו שרוצה להרוס לי את החיים. הרי יהודי כשר לא אמור לתופף באף סיטואציה מלבד לדפוק על הבימה כדי לצעוק "משיב הרוח!" או "יעלה ויבוא!". במקרי קיצון אפשר לדפוק ולהכריז "מי שלא שילם דמי חבר לשנת תשפ"ו יצטרך לעמוד מאחורה בכל תפילות ימים נוראים, אל תנסו אותי חבר'ה". אבל זהו, מעבר לזה אין סיבה להקיש על שום דבר.

היעקבין סבר אחרת. הוא היה משוכנע שלא מדובר בעצת היצר והמשיך להתעקש. בכל זאת חיכינו שיעבור לו. שיידלק על משהו אחר. אפילו הצעתי לו באיזשהו שלב ללכת ללמוד טיסנאות.

"טיסנאות זה ללזורים", הוא אמר (אם לדייק הוא אמר "נראה לי פחות כיף טיסנאות" אבל ברור לכולנו למה הוא התכוון).

ניסיתי להסיט אותו לגיטרה. יש לנו גיטרה בבית וזה כלי שאפשר לרוץ עליו סולו. מה גם שזה כלי שאני יודע לנגן בו בצורה סבירה, אז זו יכולה להיות חוויה משותפת של אב ובנו.

הילד המשיך להתעקש על תופים בטענה ש"גיטרה זה

אשתי חוצניקית אז הנושא שהכי בוער לי כשאני בוחר מפלגה בבחירות הבאות הוא גירוש מסתננים

לא תאמינו מה קרה לי אשתי נתנה לי שקית אחת לזרוק לפח ושקית אחת של ספרים להחזיר לספרייה ואני כמו שאתם מנחשים את השקית של הפח זרקתי לפח ואת השקית של הספרים החזרתי לספרייה כי אני לא חי בסיטקום אנשים תתעוררו על החיים שלכם גאד

- אבא, אני לא קשור
- למה ככה חמוד? אתה חלק אינטגרלי מהמשפחה הזאת
- אני לא קשור לכיסא
- אוקי אני עוצר אחרי הרמזור

הייתי עצבני השבוע באיזה יום, ואחרי כמה זמן הלכתי למלא לעצמי כוס מים וכנראה עדיין הייתי עצבני כי תוך כדי שמילאתי את הכוס היא נמעכה לי ביד, ואז אשתי אמרה לי "מה קורה איתך?" אמרתי לה "כנראה שאני עדיין עצבני", אמרה לי "שתה כוס מים תירגע", אמרתי לה "אני מנסהההה"

אמרתי לילד שהוא לא באמת רוצה ללמוד תופים, זה היצר הרע שלו שרוצה להרוס לי את החיים. הרי יהודי כשר לא אמור לתופף באף סיטואציה מלבד לדפוק על הבימה כדי לצעוק "משיב הרוח!" או "יעלה ויבוא!". במקרי קיצון אפשר לדפוק ולהכריז "מי שלא שילם דמי חבר לשנת תשפ"ו יצטרך לעמוד מאחורה בכל תפילות ימים נוראים, אל תנסו אותי חבר'ה"

שבת מרוממת

סיורים
בארץ התנ"ך

חברותות

שיעורים
מרתקים

פעילויות
מאתגרות

המחנה התורני

החופש קודם לך - לצדך כתורה!

בדרכו של הרב איתמר בן גל הי"ד

שנה
עשירית!

בני כיתות ט'-י"א

הצטרפו לשבוע לימוד תורה חווייתי באווירה ישיבתית

בישיבת הר ברכה

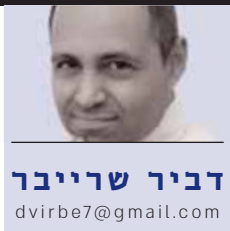
כ"ח תמוז - ה' אב
(13-19.7)

או סרקו

לפרטים והרשמה:

הרב אודי טמיר - 052-6070474

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

במעגל נחוגה

כמה מחשבות שעלו במוחי הצר כמוח של ציפור בעקבות ביקור מפתיע של אורחת לא קרואה שהותירה אותי, כמו תמיד, בתחתית שרשרת המזון

(כלומר עכשיו) הסנוניות מחפשות מבנים (בעדיפות לבית שלי) כדי לבנות סמוך לתקרה קן עשוי בוץ שמשאיר על הקיר סימנים בלתי ניתנים להסרה, אבל זה לא באמת משנה כי הסנונית יודעת לחזור לאותו מקום גם בעונת הקינון הבאה. רק לצאת ממנו היא לא יודעת.

הבנתי שמגוגל לא תבוא הישועה ועברתי לקלוד, מודל בינה מלאכותית שמבין ציפורים כי גם הוא לפעמים עף על עצמו. קלוד התבונן בתמונת הסנונית שצילמתי. "יו, איזו חמודה!", הוא הגיב (עלק חמודה, שתסתובב לך מעל הראש ותלשלש עליך ואז נראה אותך קורא לה ככה), והסביר שהאינסטינקט של הסנונית דוחף אותה כלפי מעלה, לכן היא עפה אל התקרה. "בשום פנים אל תרדוף אחריה", הוא הורה לי, "זה מגביר את הפאניקה וגורם לה לטוס יותר גבוה ולהתרחק מהפתח". מה שכן, הסביר קלוד, סנונית נמשכת לאור, לכן צריך להחשיך את כל החלונות ולהשאיר רק פתח אחד כדי שהאור ימשוך אותה אליו, לעזוב את הסלון ל-15 דקות ולתת לה את השקט שלה. "רוב הסיכויים שהיא תצא היום", הוא הבטיח.

תל-אביבים חפים מפשע

מכיוון שאנחנו חיים בעידן שבו הבינה האנושית מצייתת לבינה מלאכותית, עשיתי כמצוותו. החשכתי את הסלון, השארתי את הדלת של המרפסת פתוחה ויצאתי בלאט. הסנונית לא בשלב הזה הבנתי שאין טעם להיאבק באינטימי הטבע. אם מוח של ציפור גובר על בינה מלאכותית שמנצחת בינה אנושית, סימן שאני בתחתית שרשרת המזון וצריך להרים ידיים. יש לי בבית יתושים, זבובים, פרפרים, ג'וקים, לא כזה נורא אם יצטרף אליהם עוד בעל חיים עם כנפיים. אם כי קצת חששתי שמדובר לא בסנונית אלא בסנון זכר, שאחרי שיבנה את הקן לאהובתו גם היא תצטרף אלינו, ואז שניהם יחוגו במעגלים ויולידו את בלק בן ציפור. פחות מתאים לי. מצד שני, שמעתי שבגלל עונת הקינון יש בתל אביב עורבים שתוקפים בני אדם חפים מפשע (כן, חפים מפשע, למרות שהם תל-אביבים). אז סנוניות אומנם מלשלשות את הזה שלא בא לי לדבר עליו כרגע, אבל לפחות הן לא תוקפניות. כמוכן כל עוד הבן שלהן לא מזמין את בלעם בן בעור לקלל אותי.

ואז, כשכבר התחלתי להתרגל לרעיון שהסלון שלי ייהפך לשדה תעופה סואן של המראות ונחיתות (לא בא לי כרגע להרחיב את הדיבור לגבי מה בדיוק ינחת עליי), שמתי לב שכבר מזמן לא שמעתי משם את משק כנפי ההיסטוריה. אכול חששות ניגשתי והרמתי מבט אל המזגן. הסנונית לא הייתה שם. היא גם לא הייתה על המנורה. ולא על הארון. וגם לא על המוט של הווילון. היא פשוט, כמו כולם, מצאה את האור והשאירה אותי מאחור. זאת אומרת שכרגיל, קלוד צדק.

מאז אני אפוף מחשבות. למשל על זה שלפעמים אנחנו מסתובבים במעגלים ופחדים מהצל של עצמנו, כשפתח היציאה נמצא ממש מולנו. ואנשים טובים רוצים לעזור לנו, אבל בגלל אינסטינקט של פחד אנחנו מייחסים להם כוונות רעות. וכל הזמן שואפים לעלות למעלה, כשאנחנו בכלל צריכים להנמיך קצת כדי למצוא את הפתח ומשם השמיים הם הגבול. ובעצם אין צורך לחשוב כל כך הרבה כי קלוד כבר עושה את זה במקומנו, וממילא עוד מעט הבינה המלאכותית תשתלט עלינו והבינה האנושית תיהפך למוח של ציפור.

העיקר שהסנונית יצאה לחופשי וחזרנו לשגרה, שבה אנחנו יושבים בבית והציפורים יושבות בחוץ ועושות עלינו צפייה מודרכת. אנחנו כאן, הן שם, הן יודעות לעוף ואנחנו משתדלים לצוף. אם כי, אני חייב להודות, קצת חסרה לי התנועה המעגלית הזאת בעיניים. ●

האורחת שלנו בכלל לא שרה, רק צפצפה עלינו. אילוסטרציה

חוץ מזה שהסיבובים שלה עשו לי סחרחורת, הם גם הזכירו לי יותר מדי את הסבבים הלא נגמרים שלנו ביו"ש-עזה-לבנון-איראן, וחוזר חלילה. גם אנחנו הרי מתעופפים, מתעייפים, מתכופפים, ובסוף קורסים ליד המזגן כדי לצבור כוח לסבב הבא שיוביל אותנו בדיוק לאותה נקודה. פתאום הרגשתי עמוקה עם הסנונית האומללה. תשוקה עזה אחזה בי לעזור לה למצוא את הדרך אל האור, אל הדרור, רק שתעוף כבר ולא תחזור. כי בכל פעם שהיא יצאה לסבב הקפות נוסף היא גם השאירה ברחבי הסלון מזכרות שאני מעדיף לא להרחיב עליהן את הדיבור כרגע.

"טוב", ניסיתי לשכנע את עצמי ואת בני הבית, "היא תסיים את היציאות שלה ותצא".

"צריך לעשות רעש שיפחיד אותה", אמרתי. צעקנו, שרנו, רקענו ברגליים. לא יצאה. קפצנו במקום, צרחנו, אפילו עשיתי כוונה גרעפצים. היא לא יצאה, אבל השכנים ממול יצאו לשאול אם הכול בסדר. כשהם הלכו השארנו בכוונה את הדלת פתוחה, שמא הסנונית תתפתה לצאת איתם. לא יצאה. שמתי ליד החלון חתיכות לחם כדי לפתות אותה לצאת. לא יצאה. לקחתי מטאטא וניסיתי לדחוף אותה בעדינות לכיוון היציאה. לא יצאה. השבת יצאה, הסנונית לא. אבל מכיוון שהחושך ירד היא הפסיקה סוף סוף לטוס מעלינו במעגלים, נעמדה על המנורה - ונרדמה. "ניתן לה לנוח הלילה", החלטתי, "נשאיר את כל החלונות פתוחים, ותראו שעם אור ראשון היא תמצא את הדרך החוצה".

השכם בבוקר השמש יצאה, הסנונית לא. הבנתי שהגיע הזמן לפנות לעזרה מקצועית. בגוגל היה כתוב שסנונית היא ציפור שיר קטנה בעלת זנב ארוך, למרות שהאורחת שלנו בכלל לא שרה, רק צפצפה עלינו. בנוסף לכך היה כתוב שם שבעונת הקינון

בשבת אחרי הצהריים נכנסה אלינו הביתה סנונית, עשתה כמה סיבובים בסלון והתיישבה על המזגן לנוח. אנחנו די רגילים שכל מיני ציפורים נוחות לנו על אדן החלון, עושות עלינו צפייה מודרכת ואמא יונה אומרת לבן שלה: "נו יוני, מתי תפסיק להתנהג כמו בן אדם ותתחיל כבר להיות חיה?". היונים גם נוהגות כל היום לשיר ולהשאיר, כלומר לשיר גורו-גורו ולהשאיר מזכרות שאני מעדיף לא להרחיב עליהן את הדיבור כרגע. הן גם בונות קינים על אדן החלון, לא תמיד אלא רק בעונת הקינון. באביב, בקיץ, בחורף ובסתיו, כי אנחנו אומנם למדנו בגן שקן לציפור בין העצים, אבל בגן של היונים כנראה לא קראו את ביאליק.

ציפור שמתנחלת לנו בתוך הבית, לזה אנחנו פחות רגילים. מה עוד שאחת לכמה דקות הסנונית הגיעה למסקנה שהיא נחה מספיק וניסתה לצאת החוצה, זאת אומרת עפה צמוד לתקרה במעגלים וחזרה לנקודת המוצא על המזגן. גם אני מעדיף להיות צמוד למזגן, אבל אני לא פולש בשביל זה לבתים של אחרים.

פתחנו לרווחה את כל החלונות ואת הדלת של המרפסת כדי לאפשר לה לצאת. לא יצאה. "כנראה היא מפחדת מאיתנו", הסברתי בידענות, "צריך להתרחק ממנה והיא כבר תדע מה לעשות".

"נדע מה לעשות" היא התשובה האהובה על אלופים במיל' כששואלים אותם מה יקרה אם אחרי שנשמע להם וניסוג ונתקפל, האויב בכל זאת יתקוף אותנו. אין להם מושג ירוק מה נעשה, אבל הם בונים על זה שלציבור יש זיכרון של ציפור. גם לסנונית. כנראה בגלל זה גם אחרי חצי שעה היא עדיין עמדה על המזגן וניסתה להיזכר מאין היא באה ולאן היא הולכת. וכמו האלופים במיל' שבכל פעם שמקשים עליהם הם עונים ש"זאת בכלל לא השאלה", גם היא נקטה בטקטיקה של "היי, תראו ציפור!", פרשה כנפיים ועפה במעגלים צמוד לתקרה.

משיכה עמוקה לאור

חוץ מזה שהסיבובים שלה עשו לי סחרחורת, הם גם הזכירו לי יותר מדי את הסבבים הלא נגמרים שלנו ביו"ש-עזה-לבנון-איראן, וחוזר חלילה. גם אנחנו הרי מתעופפים, מתעייפים, מתכופפים, ובסוף קורסים ליד המזגן כדי לצבור כוח לסבב הבא שיוביל אותנו בדיוק לאותה נקודה. פתאום הרגשתי עמוקה עם הסנונית האומללה. תשוקה עזה אחזה בי לעזור לה למצוא את הדרך אל האור, אל הדרור, רק שתעוף כבר ולא תחזור. כי בכל פעם שהיא יצאה לסבב הקפות נוסף היא גם השאירה ברחבי הסלון מזכרות שאני מעדיף לא להרחיב עליהן את הדיבור כרגע.

"טוב", ניסיתי לשכנע את עצמי ואת בני הבית, "היא תסיים את היציאות שלה ותצא".

"צריך לעשות רעש שיפחיד אותה", אמרתי. צעקנו, שרנו, רקענו ברגליים. לא יצאה. קפצנו במקום, צרחנו, אפילו עשיתי כוונה גרעפצים. היא לא יצאה, אבל השכנים ממול יצאו לשאול אם הכול בסדר. כשהם הלכו השארנו בכוונה את הדלת פתוחה, שמא הסנונית תתפתה לצאת איתם. לא יצאה. שמתי ליד החלון חתיכות לחם כדי לפתות אותה לצאת. לא יצאה. לקחתי מטאטא וניסיתי לדחוף אותה בעדינות לכיוון היציאה. לא יצאה. השבת יצאה, הסנונית לא. אבל מכיוון שהחושך ירד היא הפסיקה סוף סוף לטוס מעלינו במעגלים, נעמדה על המנורה - ונרדמה. "ניתן לה לנוח הלילה", החלטתי, "נשאיר את כל החלונות פתוחים, ותראו שעם אור ראשון היא תמצא את הדרך החוצה".

השכם בבוקר השמש יצאה, הסנונית לא. הבנתי שהגיע הזמן לפנות לעזרה מקצועית. בגוגל היה כתוב שסנונית היא ציפור שיר קטנה בעלת זנב ארוך, למרות שהאורחת שלנו בכלל לא שרה, רק צפצפה עלינו. בנוסף לכך היה כתוב שם שבעונת הקינון

קרן קימת לישראל

אשכולות
מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

מסעי כוכבים

תצפיות כוכבים למשפחות ברחבי הארץ
האירועים יתקיימו עם מדריכי אשכולות וקרן קימת לישראל

21.6, ו' תמוז ★ 9.7, כ"ד תמוז
12.7, כ"ו תמוז ★ 14.7, כ"ט תמוז
בין השעות: 19:00-22:00

9.8, כ"ו אב ★ 11.8, כ"ח אב ★ 13.8, ל' אב ★ 16.8, ג' אלול ★ 18.8, ה' אלול
(ההרשמה לאירועי חודש אוגוסט תפתח ב-15.7)

גוש עציון:

משואות יצחק הישנה
מסו"ל חברון

בקעת הירדן:

אנדרטת הבקעה
מסו"ל בקעת הירדן

מרכז:

מצפה הראל
מסו"ל בשבילוד

יער הכח, יער קולה
מסו"ל הרי גופנא

הרי ירושלים:

רכס שיירות
מסו"ל שער הגיא

הר איתן
מדריכי אשכולות

דרום:

ואדי שחמון
מסו"ל אל ארצי

יער המלאכים
מסו"ל מדרשת הדרום

אגם ירוחם
מסו"ל ביחד ירוחם

אשכול בני נצרים
מדרשת נצרים

יער יתיר
מסו"ל סוסיא

יער להב
מסו"ל בית מוריה

צפון:

חניון דליות רמת הגולן
מסו"ל מדרשת הגולן

יער ביריה
מסו"ל אורות הגליל

מצפה הילה
מסו"ל מורשת הגליל

הר ברקן גלבוע
מסו"ל מעיינות גלבוע

מצפה הר תורען
מסו"ל גליל

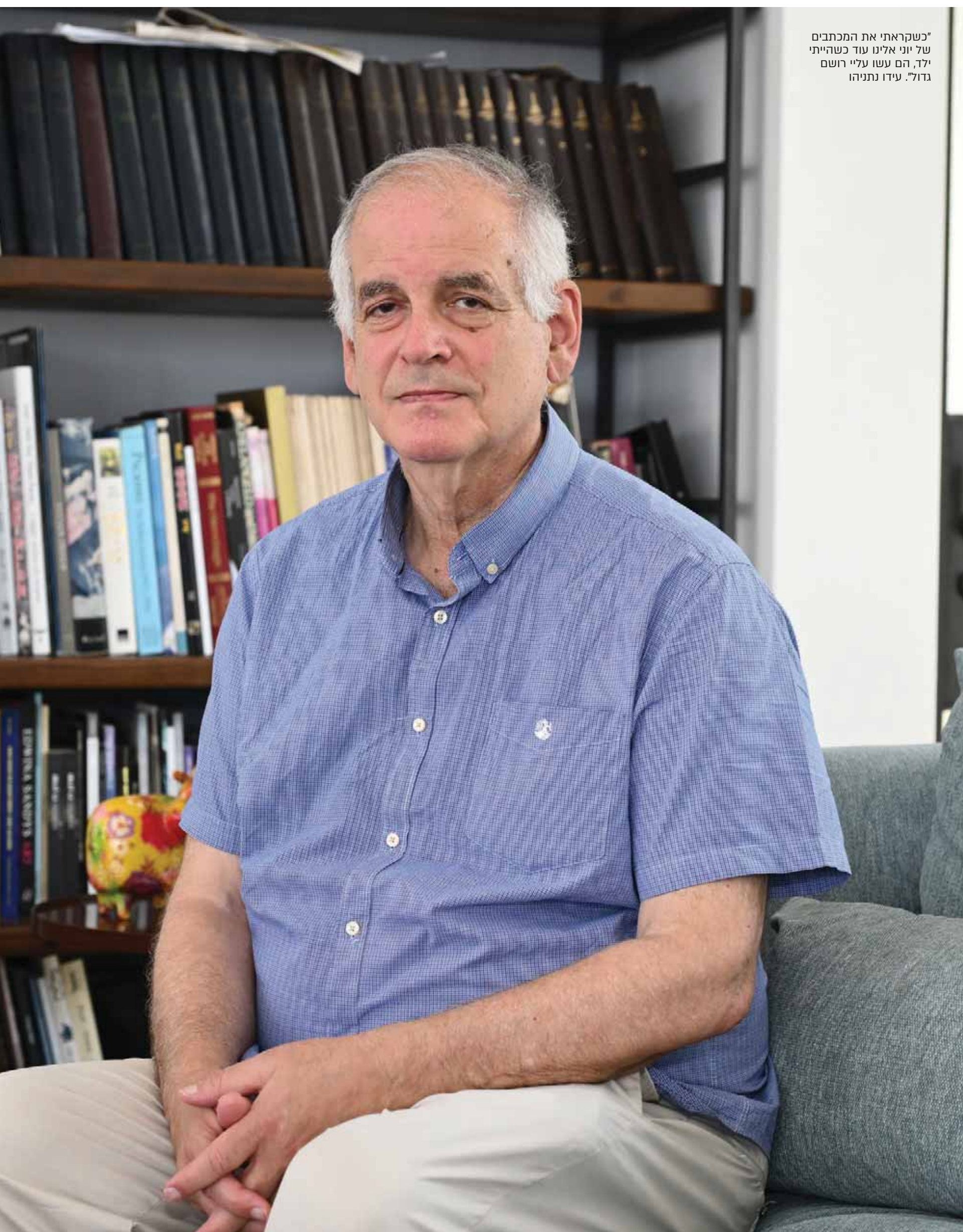
יער חוף כרמל
מסו"ל בשבילנו

לפרטים נוספים:
08-6630030

עלות למשתתף: 10 ₪

ההשתתפות בהרשמה מראש באתר אשכולות www.eshkolot-il.com

"כשקראתי את המכתבים
של יוני אלינו עוד כשהייתי
ילד, הם עשו עליי רושם
גדול". עידו נתניהו

גהרסת נתיניהו

ד"ר עידו נתניהו הקדיש שנים למחקר כדי להוציא לאור את הגרסה האמיתית בנוגע לחלקו של אחיו, יוני נתניהו, בתכנון ובביצוע של המבצע ההרואי בתולדות ישראל להצלת חטופים. במלאת 50 שנה למבצע אנטבה הוא משחזר את הרגעים הדרמטיים שהוביל אחיו בסיירת מטכ"ל, ומדבר על האח הנוסף – ראש הממשלה, שנרדף גם הוא על ידי מערכות השמאל

הדס צורי // צילום: גילי גהוזי

לתביעות המחבלים, שדרשו שחרור של 55 מחבלים בתמורה לשחרור בני הערובה. ביום רביעי שוחררו רוב החטופים לאחר הסדר שעשתה כנראה ממשלת צרפת עם המחבלים, ובאנטבה נשארו רק החטופים הישראליים, צוות המטוס וכמה יהודים דתיים מחו"ל. שאר הנוסעים ששוחררו הגיעו לפריז, ועמירם לוי, שהגיע לפריז ביום חמישי בצהריים, החל לחקור את המשוחררים. כך התקבל המודיעין שאיפשר את תכנון המבצע. במקביל, אלוף יקותיאל אדם, סגן הרמטכ"ל, העלה שוב את הרעיון של מבצע חילוץ, כי סבר שכעת יש אפשרות לנסות ולהוציא מבצע. אדם קיבל משר הביטחון שמעון פרס את האישור להתקדם למבצע, מינה את דן שומרון למפקד הכוחות הקרקעיים, ושומרון נתן לסיירת מטכ"ל את האחריות על פעולת החילוץ של החטופים.

מתי יוני התערך על האפשרות למבצע?

"עוד בלילה של יום רביעי דובר על אפשרות לפעולה, אבל ביום חמישי אחר הצהריים יוני הגיע ממבצע בסיני, ובשמונה בערב נפגש עם המטה שלו אצל דן שומרון כדי לקבל פקודה ראשונית ואחר כך חזר עם אנשיו ליחידה. בעשר בלילה התכנסו קצינים אחדים של היחידה (סיירת מטכ"ל, ה"צ) בלשכה של יוני, ואז התחיל התכנון של המבצע מבחינת היחידה. ב-12 בלילה יוני אסף את קציני היחידה וסיפר להם שמתקמת תוכנית למבצע. חלקם שמעו את זה אז לראשונה ורובם הגדול, כך סיפרו, לא התייחסו לזה ברצינות כי סברו שהממשלה לא תאשר את הפעולה.

במשך הלילה יוני המשיך לתכנן את המבצע, רוב הזמן

אנטבה היה מבצע מופלא, עד היום קשה להאמין שהוא התבצע והצליח", אומר ד"ר עידו נתניהו. אנחנו נפגשים לריאיון לרגל ציון 50 שנה למבצע אנטבה, וניכר כי הנושא בנפשו לא רק בגלל האח שאיבד שם, אלא גם בשל הקרב שניהל במשך שנים על הדרך שבה ייזכר בדברי הימים המבצע שהוביל אחיו.

כמעט מהרגע הראשון לאחר המבצע התחיל קרב גרסאות על מה שאירע שם, אבל כעשור לאחר הפעולה ההרואית התחילו להתפרסם גרסאות מסולפות שמגמדות את חלקו של יוני נתניהו הי"ד גיבור ישראל בתכנון המבצע ובפעולה עצמה. "כשראיתי שמתחילות להתפרסם טענות שקריות שמבקשות לפגוע בשמו של יוני, החלטתי להתחיל לתעד את מה שקרה שם", אומר נתניהו האח. הוא החל לראיין את מי שהשתתף במבצע בעבודת תיעוד שנמשכה כמה שנים. ספרו 'הקרב האחרון של יוני', שראה אור בשנת 1991, מספר את סיפורה של סיירת מטכ"ל במבצע, בעיקר על סמך הראיונות הללו.

המבצע שתוכנן ביום וחצי

"מבחינת סיירת מטכ"ל, המבצע של אנטבה תוכנן והוכן ביום וחצי", הוא פותח. "המטוס של חברת אייר פראנס נחטף ביום ראשון באותו שבוע, אבל עד יום חמישי כמעט לא נעשה דבר מבחינה מבצעית, מהסיבה הפשוטה שלא היה המודיעין ההכרחי לתכנון מבצע. וכך, ביום חמישי בצהריים ממשלת ישראל נכנעה

לבדו, וביום שישי בבוקר הציג את התוכנית לאישורו של דן שומרון והעביר תדריך מלא לכוון של היחידה. היו לו באותו יום פגישות חשובות רבות, אבל אולי הפגישה הכי חשובה שלו הייתה עם שר הביטחון שמעון פרס". פרס התייעץ על האפשרות להצלחת המבצע עם משה דיין, כפי שסיפר דיין, שאמר לו ש"אם בני פלד, מפקד חיל האוויר, אומר לך שהוא יכול להביא את המטוסים למקום ואם יוני, מפקד היחידה, אומר שהוא יכול להגיע לטרמינל בהפתעה, אתה יכול ללכת על המבצע הזה".

"על הפגישה בין יוני ופרס סיפרו לי אנשים אחדים, כולל כמונב פרס עצמו", הוא מעיד. כפי הנראה, הפגישה הזאת הכריעה את הכף מבחינת שר הביטחון: "יוני ישב איתו לבד כחצי שעה. אני לא מכיר אירוע אחר שבו סגן אלוף נפגש לבד עם שר הביטחון, אבל יכול להיות שפרס לא רצה שיוני יהיה נתון ללחצים של קצינים שמעליו, כדי שיאמר את דעתו האמיתית. בכל אופן, פרס סיפר שיוני הסביר לו למה לדעתו המבצע עתיד להצליח ובמחיר מינימלי של חיי חטופים. זה ללא ספק השפיע עליו", הוא אומר.

"הרמטכ"ל מוטא גור לא צידד תחילה במבצע, אך ביום שישי בלילה נכח בתרגיל המודל ואחריו דיבר עם המפקדים של כל הכוחות שהשתתפו במבצע. הוא שוחח ארוכות עם יוני, ולבסוף החליט להמליץ על המבצע. אחרי חצות, כשכבר התפשטה ביחידה השמועה שהרמטכ"ל המליץ על המבצע, התכנסו קצינים אחדים, שכבר התנגדו ליוני בעבר ואפילו ניסו להדיח אותו מתפקיד מפקד היחידה, ודיברו ביניהם שהיחידה לא מוכנה למבצע ושזה ייגמר באסון".

מדוע?

"הם סברו שהיחידה לא הוכנה כראוי למבצע מהסוג הזה. לחץ הזמנים היה באמת בלתי אפשרי כדי לאפשר הכנות מעבר למה שנעשה. הם פחדו שהמבצע ייכשל ושלחו את עמר בר לב להתנגב מחוץ ליחידה, למרות שאסור היה להם לצאת באותו לילה מטעמי ביטחון שדה, במטרה שיספר לאביו חיים בר לב, שהיה חבר קבינט, את האמת כביכול על המבצע ועל כך שאסור לאשר אותו". בר לב אכן התנגב מחוץ ליחידה, הגיע ברכבו לצומת קרוב אבל התחרט וחזר לאחוריו. "למחרת בבוקר המפקד שלהם, סרן גיורא זוסמן, הבין שיש אי־שביעות רצון מצד קצינים אחדים ודיווח על כך ליוני. יוני כינס את הקצינים המשתתפים לתטל"ג (תרגיל טקטי ללא גייסות, ה"צ) שבו ענה על כל שאלותיהם. הם ראו שהוא מצוי מאוד בעניינים ונראה שהוא הצליח להחדיר בהם רוח אחרת. הם יצאו מהדיון בביטחון שהמבצע יצליח".

מאיפה היה ליוני ביטחון שהמבצע אכן יצליח?

"הוא סמך עליהם ועל עצמו. אמיר עופר, הלוחם שפרץ ראשון לטרמינל, אמר לי שכשהם שמעו את התדריך של יוני בשארם א־שייח' לפני העלייה למטוסים, הם מאוד התפעלו מדבריו. בספר שהוציאו לוחמי היחידה לרגל 40 שנה לאנטבה, עופר כתב שכל מה שיוני עשה במבצע הזה היה לעילא ולעילא. זה היה התחום שבו יוני היה חזק ושלדעתי הלהיב אותו יותר מהמבצעים הייעודיים החשאיים של היחידה. באופיו יוני היה מפקד צבאי של מלחמה: הוא היה חסר כל פחד, וידע לפקד על קרבות, ולכן הצליח כל כך גם בקרבות שפיקד עליהם במלחמת יום הכיפורים".

נתניהו מדגיש כי הצלחת המבצע, כמו כל מבצע לשחרור חטופים, הייתה תלויה בחיסול

למרות הניסיונות להשחיר את שמו, הוא נותר דמות מופת בעיני רוב הציבור הישראלי. יוני נתניהו ז"ל

מטכ"ל במבצע. רק אחרי שנים של השמצות תקשורתיות, קבוצה נבחרת של לוחמים שהשתתפו במבצע הסכימו להתראיין וסיפרו את האמת על המבצע, ובציון 40 שנה למבצע רבים מהם יצאו עם ספר משלהם שנקרא 'מבצע יונתן בגוף ראשון'. "כל מי שקורא את הספר שלהם ועיניו בראשו מבין שמה שכתבתי הוא האמת".

אני תוהה האם צה"ל לא תיחקר כראוי את המבצע ההרואי, שהפך לסיפור הצלחה של ישראל ושל צבאה, ונתניהו אומר כי התקיים תחקיר שטחי ביותר של המבצע ביחידה. "יש בסך הכול סיכום קצר של מי שניהל את התחקיר, מפקד היחידה החדש עמירם לוין. התחקיר לא הוקלט או נרשם. היו גם דוחות ביצוע של ראשי החוליות ואלה סותרים לגמרי את מה שנכתב אחר כך במקומות שונים. חלקה של סירת מטכ"ל במבצע המתואר בדוח הצה"לי הרשמי מסתמך בעצם רק על דבריו של אדם אחד, ואלה דברים מסולפים מהיסוד".

אותו אדם שעליו מדבר נתניהו, שמתעקש לא לחשוף אותו בשמו בריאיון למרות שהדברים ידועים ומפורסמים, הוא מוקי בצר. בצר, כפי הנראה, אחראי במידה רבה לגרסאות המקטינות את חלקו של יוני נתניהו בהצלחת המבצע.

אני שואלת את נתניהו על מה שפורסם בסדרה הדוקומנטרית על סיירת מטכ"ל ששודרה לפני כשנתיים, ובה מתואר משרב נפשי של יוני ומרד שניהלו נגדו כמה קצינים ביחידה. "כשניסיתי להתחקות אחרי הטענות שלהם נגד יוני, קשה היה לי לדלות דברים ענייניים אמיתיים שהיו יכולים להצדיק התנגדות כזאת. סברתי שאולי משהו באישיות ובדרך הפעולה שלו הפריע להם. הוא היה מסוג האנשים שהם לא היו רגילים אליהם".

הוא באמת היה במשרב?

"יוני כתב בעצמו שהוא נמצא במשרב פנימי, אבל הוא בוודאי לא היה באיזשהו דיכאון קליני, כמו שלפעמים מנסים לצייר את זה. אדם בדיכאון קליני לא יכול היה להרים מבצע כמו אנטבה. זה בלתי אפשרי. אולי חלק מהמשרב שפקד אותו

נפשו למען המדינה, מעלילים עליו ומשמיצים אותו. בהתחלה הייתי עונה להתקפות במאמרים ומצטט את עדויות הלוחמים שסיפרו את האמת, אבל האמת מעולם לא עניינה את הכתבים והפרשנים למיניהם".

בשלב מסוים נתניהו החליט לפרסם גם את התעודות הקשורות למבצע והוציא לאור את הספר 'סיירת מטכ"ל באנטבה' שפורסם ב־2006 ובו קובץ של מסמכים ועדויות של לוחמים. הספר כולל 600 עמודים של ראיונות המקיפים את כל הקשור בעיקר לחלקה של סיירת

"יוני העריך שהמחיר של חיי חטופים יהיה מינימלי, אבל הוא לקח בחשבון שייהרגו חיילים. הממשלה ידעה שימותו חטופים, ובוודאי חיילים, ולמרות זאת אישרה את המבצע כי היה חשוב למדינת ישראל לא לוותר למחבלים. הטענה שנשמעה עכשיו שאסור שימות אפילו חטוף אחד ולכן צריך לוותר לחמאס, מנוגדת לכל היגיון בסיסי של חיי מדינה כלשהי ולמסורת של עם שנאבק על חייו"

צילום: שימוש לפי סעיף 27 א' חוק זכויות יוצרים

נבע מזה שהוא הבין שצה"ל והיחידה הם לא מה שהוא חשב. כמוכן שזה התעצם בשל הקשיים שהיו לו עם אותה קבוצת קצינים שרצו להדיח אותו ולא עלה בידם".

למרות ההשמצות בתקשורת, יוני נתניהו נחשב לדמות מופת בעיני רוב עם ישראל עד היום. "זה לא עזר להם, גם אם גדולי הפרשנים כבר הספיקו לקבור מטעם עצמם את ההילה של יוני לפני שנים. הדמות של יוני עשתה רושם עצום על הציבור, אולי בעיקר בגלל 'מכתבי יוני' שפורסמו תחילה בחלקים בעיתון מעריב ואחר כך בספר. הם עשו רושם אדיר על מי שקרא אותם. יוני אכן היה דמות ראויה להערצה. תמיד הרגשתי שהוא אדם מיוחד במינו, ולא רק אני. גם כנער הוא היה תמיד מנהיג החבורה, הייתה לו כריזמה טבעית, אבל הוא היה גם מחנך, וכשקראתי את המכתבים שלו אלינו כשהייתי ילד, מאוד התפעלתי מאיכות הכתיבה ומעומק הרעיונות. המכתבים עשו עליי רושם גדול".

לאחר 7 באוקטובר, כשלמדינת ישראל היו חטופים רבים בעזה, הייתה דרישה ציבורית להחזיר את החטופים בכל מחיר. מה השתנה במדיניות של מדינת ישראל בנושא החטופים מאז מבצע אנטבה?

"הכול", הוא עונה. "כשהממשלה של רבין אישרה את מבצע אנטבה, שלאחר מותו של יוני העניקה לו את השם 'מבצע יונתן', ההערכה הייתה שימותו חטופים, אולי במספר לא קטן. רבין אמר שאם ימותו מעל אחוז מסוים של חטופים הוא יחשיב את המבצע ככישלון והממשלה תיאלץ להתפטר, אבל אם ייפגעו פחות הוא יחשיב את המבצע כהצלחה. יוני העריך שהמחיר בחיי חטופים יהיה מינימלי, אבל אני מניח שהוא לקח בחשבון שיהרגו חיילים. הממשלה ידעה שימותו חטופים, בוודאי חיילים, ולמרות זאת אישרה את המבצע כי היה חשוב למדינת ישראל לא לוותר למחבלים. הטענה שנשמעה שאסור שימותו אפילו חטוף אחד ולכן צריך לוותר לחמאס מנוגדת לכל היגיון בסיסי של חיי מדינה כלשהי ולמסורת של עם שנאבק על חייו.

"אני לא מכיר שום עם אחר שמוכן לוותר לאויב בצורה מוחלטת בגלל הימצאות חטופים. נראה לי שאצלנו השתמשו בזה לא מעט לצרכים פוליטיים, ובוזו אני לא מתכוון למשפחות החטופים, והפכו את זה לעניין קדוש. נוצרו אצלנו אמות מידה חדשות מתוקף התעמולה העצומה שנעשתה בנושא. זה בוודאי מנוגד לרוח

האחרת שהייתה קיימת בזמן מבצע אנטבה. בשנים האחרונות, ולא רק מאז 7 באוקטובר, הגישה של השמאל היא שהמדינה צריכה לוותר בכול, ובלבד שאף חטוף לא יסתכן במוות. הלך מחשבה כזה, אם הוא מיושם, אינו מאפשר שרידות. כל אדם בר דעת יכול להבין את זה ויש לי הרגשה שגם בשמאל מבינים את זה, אבל הרבה פעמים מטיפים לעיקרון הזה, המוסרי כביכול, למטרות פוליטיות מובהקות".

נתניהו זה אח

ד"ר עידו נתניהו הוא רופא, סופר ומחזאי. ספריו ומחזותיו תורגמו לשפות רבות והמחזות שלו מוצגים ומצליחים ברחבי העולם, אך לא בישראל. "בכל המערב קשה להעלות מחזות של יוצרים בעלי תפיסת עולם ימנית", הוא אומר, "אבל בעוד בחו"ל יש פה ושם סדקים שאפשר לחזור דרכם, בארץ זה כמעט בלתי אפשרי".

ניסית פעם להעלות מחזה בתאטרון ישראלי?
"כן. פעם הגשתי מחזה לבמאי ישראלי מאוד מפורסם שרצה לביים אותו, אבל המחזה נדחה על ידי כל התיאטרות. האם זה היה בגלל שמי ועמדותי הפוליטיות? אינני יודע. בכל מקרה, המחזה הבא שלי עלה בתיאטרון קטן בצפון איטליה. מאוחר יותר הוא הגיע לתיאטרון בית לסין בעילום שם. ביקשתי למחוק את שמי כדי שלא יפריע לשיקול הדעת. הם מאוד התלהבו והחליטו להעלות את המחזה. יש לשער שכשגילו מי כתב את המחזה ההתלהבות שלהם דעכה. לזכותם ייאמר שגם אם הם לא העלו אותו כחלק מן הרפרטואר שלהם, הם בסופו של דבר כן העלו את המחזה במסגרת של פסטיבל בתל אביב, ובוזה הסתכמה הקריירה המחזאית שלי בישראל".

המחזה, שנקרא happy end, הועלה אחר כך על ידי במאי רוסי וכך התחיל נתניהו להעלות מחזות בחו"ל. את המחזה הראשון שלו שכולם דחו בישראל, הוא הגיש לתחרות בוורשה לפני שנתיים. "הגשתי אותו באנגלית ובשם בדוי. אף אחד מהשופטים לא ידע מי כתב אותו, והמחזה זכה בפרס חשוב בוורשה".

האם לא הגיע הזמן שממשלת הימין תעשה שינוי בשלטון השמאל באומנות, אולי באמצעות הפסקת התקצוב?

"לא. בכל מקרה בית המשפט העליון לא ירשה לעשות זאת, ובצדק. אלה גופים קיימים שמספקים תרבות שהקהל רוצה וצורך. בית המשפט לא ירשה להפסיק לממן גופים קיימים,

"פעם הגשתי מחזה לבמאי ישראלי מפורסם שרצה לביים אותו, אבל המחזה נדחה על ידי כל התיאטרות. האם זה היה בגלל שמי ועמדותי הפוליטיות? אינני יודע. המחזה הבא שלי עלה בתיאטרון קטן בצפון איטליה. מאוחר יותר הוא הגיע לתיאטרון בית לסין בעילום שם. ביקשתי למחוק את שמי כדי שלא יפריע לשיקול הדעת. הם התלהבו והחליטו להעלות את המחזה"

אבל גם לא יגביל מימון של גופים חדשים. על כן צריך להקים תיאטרות שייצגו דברים אחרים, אבל אני לא חושב שצריך לעצור את המימון למוסדות קיימים. אנשים בארץ הולכים הרבה לתיאטרון, וכנראה התרגלו לחשוב במונחים מעוותים שמחזה טוב הוא בהכרח בצד השמאלי של המפה הפוליטית. גם הימנים בינינו התרגלו לחשוב כך".

זה מקובל עליך?
"ודאי שלא. טיב המחזה אינו תלוי בפוליטיקה שהוא מביע. אחת הבעיות היא שבאמת המחזות בוטים מבחינה פוליטית, אומרים לך בפרצוף את מה שאתה אמור לחשוב, וזה פוגע באיכות האומנותית".

מכיוון שהזכרנו את בית המשפט העליון, אני שואלת אותו על שלטון המשפטנים בישראל, והוא אומר כי "ההתערבות הבוטה של בית המשפט בעניינים פוליטיים פסולה בעיניי, אבל גם אם הדברים החריפו, אנחנו עומדים בפני היפוך מגמה בזכות התקשורת שהשתנתה. לכן מצד מערכת המשפט הדברים הולכים ומחריפים כי הם מבינים שהם מפסידים". הוא סבור שהנושא של עריצות מערכת המשפט יכול להשתנות במידה רבה בעזרת לחץ ציבורי מתמיד ודעת הקהל. "דק לחץ של דעת הקהל יביא לשינוי. השופטים לא רגילים לקבל ביקורת ואינם יודעים כיצד לעמוד בה".

אתה חושש מהבחירות הבאות?
"אם השמאל ינצח זו תהיה סכנה גדולה מאוד. הם ינסו להשליט את עצמם על כל המערכות, כי זה הלך הרוח של השמאל, שליטה בכול. אני סבור שההשתוללות שלהם נובעת מזה שהם מרגישים שהם כבר לא יכולים להמשיך לשלוט על רוב העם".

אתה עצמך מאוד ממלכתי ומתנגד לשבירת הכלים מול השמאל. האם לא בזה מתבטאת החולשה של הימין?

"לא. בסזון בגין דרש הבלגה לעומת המעשים הנוראים של ההגנה, ולא הרשה בתגובה לחטוף אנשי הגנה על ידי האצ"ל. הוא סבר שזה היה הופך למלחמת אזרחים של ממש ומופצץ את כל המפעל הציוני. גם באלטלנה הוא לא הרשה להשיב מלחמה, וטוב שכך". הוא סבור שגם הוויתור של הימין על הרפורמה המשפטית,

בתנאים שנוצרו של איום בסרבנות ואיומים חמורים מזה, היה בסופו של דבר מוצדק: "לא יכולנו שלא להתכופף בזמן הרפורמה המשפטית כי חצי מחיל האוויר לא היה מתייצב. זה לא אומר שלא צריך להעביר את הרפורמה, צריך בהחלט, אבל במצב שנוצר, שבו השופט אהרון ברק נתן את שריקת הפתיחה ודיבר על 'חרוזי רעל' וכדומה, וכשהשמאל התכונן מראש לנסות להפיל את ממשלת הימין אם זו תיבחר, לא הייתה ברירה. היום המצב שונה".

אם בג"ץ היה מורה למשל לראש הממשלה לפטר את השר בן גביר, היית אומר שצריך לציית ולא ליצור משבר חוקתי?

"אני לא בעד משבר חוקתי, אבל יש תנאים מסוימים שבהם אי אפשר לבצע את מה שבג"ץ מורה, עובדה שזה לא מה שהם עשו. במערכת המשפטית, והכוונה לפרקליטות, גם לא הצליחו להוריד את ביבי. אני מניח שהם קיוו להביא אותו לנבצרות, אבל הם כבר מבינים שהם לא כל יכולים".

אתה רואה את אחיך, ראש הממשלה נתניהו, מנהל מלחמה עולמית ואז הולך לבית המשפט להעיד על באגס באני. למה להתייצב בכלל?

"אם המערכת מעמידה אותו לדין אין לו ברירה אלא להתייצב. דעת הקהל בעדו ורוב העם מביין את העניין. למרות שהשמאל סבור אחרת. השמאל הוא מאוד קרתני ותמיד, מעצם מהותו, נלחם נגד האויב הפנימי. ככה זה בעולם, לא רק אצלנו. בארץ, מסתבר, אנחנו מפחידים אותם יותר מהערבים, אבל הימין הוא במהותו כוללני ביחס ללאום, ולכן הימין לא מסוגל מעצם טיבו לעשות מזה שהשמאל עושה".

אז אתה בטח מתנגד גם לעצומת הסנקציות, שקוראת לטראמפ להטיל סנקציות על היועצ"שית ונשיא בית המשפט העליון.
"בלי שום ספק. אני נגד התערבות בסוברניות של מדינת ישראל".

אנחנו סוברניים? בית המשפט מחליט על הכול?

"זה לא נכון, הממשלה עדיין מחליטה על הרבה דברים ומנהלת מלחמה, לא צריך ללכת לכיוון הקיצוני. המערכת המשפטית אומנם שולטת בפועל על הרבה מאוד דברים ולא מאפשרת לממשלה להתנהל כפי שהיא רוצה, אבל היא לא מחליטה מה יקרה בלבנון ובאיראן".

הציבור הימני מתחיל להתמרד נגד התפיסה הזאת. הוא מצפה מנבחריו להתעמת עם עריצות המשפטנים.
"אם מישהו חושב שהוא יכול לעשות את העבודה לבד בלי החיילים, הקצינים והטייסים של השמאל, הוא טועה טעות מרה. אנחנו צריכים את כל העם כי יש לנו מלחמה מול אלה שרוצים לשחוט אותנו. אי אפשר ולא צריך להתנתק מהם".

הוא טוען כי לא מעט בשל העובדה שלפני קום המדינה השמאל שלט על חלוקת הסרטיפיקטים, הימין הרוויזיוניסטי בארץ היה מיעוט. "אבל גם המיעוט הזה הצליח להקים את המדינה, באמצעות גירוש הבריטים על ידי האצ"ל והלח"י". בכל מקרה, גם אם השמאל הפך ברבות השנים למיעוט בארץ, הם מהווים חלק ניכר מהציבור. אי אפשר לדחוק אותם הצידה וגם לא צריך. אנחנו זקוקים להם וצריך להתחשב בהם. אני מסכים שהם לא פועלים כראוי וצריך להילחם נגד זה בכל הכוח, זה מה שאני עושה כבר המון שנים, אבל מה שמציל אותנו זה שהימין לא מוכן לשבור את הכלים". ●

צילום: אוליבר פיטוסי פלאש 90

"בפרקליטות ניסו להפיל אותי, אבל הבינו שהם לא כל יכולים". האחים עידו ובנימין נתניהו

"אבא למה?"

אתיה אליה (דימנטמן) שכלה את בעלה הראשון בפיגוע ליד חומש ונישאה בשנית לאיתן דוד אליה, אך תאונה קשה הפכה אותו לפגוע ראש שטרם שב להכרה מלאה ותפקוד בריאיון רווי אמונה היא משתפת בהתמודדות היומיומית בין תקווה לייאוש, בשיח המורכב עם הקדוש ברוך הוא וגם בחלק המיוחד שלה במהפך ההתיישבותי בצפון השומרון

יעל בנימין // צילום: ניצי אילן

"לפעמים הידיעה שיש לי
אחריות על דוד, האוצר הזה,
היא המוצא האחרון שמחזיק
אותי". אתיה אליה עם בנה דוד

"יש"

המון המון רגעי ייאוש וקושי, אפילו יותר ממה שחוויתי אחרי הפיגוע שבו הפכתי לאלמנה", משתפת אתיה אליה (דימנטמן) בכנות, "לפעמים אני מרגישה שהעסק הזה כבר מוגזם, שלא בחרתי בחיים האלה ובאמת כבר מיציתי, תחושה שהצער והכאב חזקים ממני ולא אקום מפה לעולם. לפעמים אני מאפשרת לעצמי לשקוע בעוצמות של הכאב והבכי ולהתפרק, ואני מרגישה שזו דרך ההתמודדות הנכונה באותו רגע, ולפעמים הדרך להתמודד היא לאכול משהו טוב ולהתאוורר. אבל אחרי הדרך הזאת או הזאת, אני מרגישה שמהו בעוצמת החיים עצמם ממשך אותי קדימה בצורה לא מוסברת".

לפני כחמש שנים שכלה אתיה אליה את בעלה, יהודה דימנטמן הי"ד, בפיגוע סמוך לחומש. לאחר כשנה וחצי, כשהיא אמה צעירה לדוד, שהיה ילד בן שנתיים, היא נישאה בשנית לאיתן דוד אליה. אבל שמחת הבית החדש שהוקם נקטעה באסון נוסף: לפני כשנה נפצעו שלושתם בתאונת דרכים קשה. אתיה עצמה נפצעה אך התאוששה וחזרה לחיים, אולם בעלה נפצע קשה מאוד בראשו ועדיין לא שב להכרה מלאה ולתפקוד. איתן דוד נמצא כיום בשיקום איטי בדירה מותאמת בקריית אונו, ואתיה עוברת יום יום בין הבית שלהם ביצהר, הדירה הזמנית שלה במגדלים ודירת השיקום בקריית אונו, ומיטלטלת בין כעס כלפי שמיא לתקווה ואמונה שבעלה ישוב לאיתנו.

"לפעמים עצם הידיעה שיש לי אחריות על דוד, האוצר הזה, היא המוצא האחרון שמחזיק אותי", היא ממשיכה ומשתפת בהתמודדות עם תהומות של כאב ואמונה בחיים הבלתי אפשריים שנכפו עליה. "האמונה שלי היום היא לא האמונה שהייתה לי לפני שעברתי לחומש, וגם לא אחרי הפיגוע. זו אמונה שנשברה ונבנתה, ושוב קרסה ועכשיו מנסה להיבנות מחדש, הרבה יותר כנה ואמיתית. היא לא באה ממקום שמאמין כי בסוף פתחו לפניו את הטוב, אלא היא קשר אחר וחדש עם ה' אחרי שהוא שבר והרס לי. אני עומדת מול כל הטוב שיש בעולם ובחיים שלי מצד אחד, ומול המון כאב ושאלות מצד שני, ושואלת: אז מי אתה? אני הרי יודעת שאתה טוב".

אני מגיעה לדירתה הצנועה והזמנית של אתיה ביישוב מגדלים. כאן מתגוררים ההורים של איתן דוד, וגם אח ואחות של אתיה, ככה שלעת עתה זה הפתרון הנוח יחסית מבחינתה. מוצרי החשמל בדירה הם אלה שהיו בבית שלה ושל יהודה הי"ד, והמתינו כמה שנים במחסן. "מהבית שלנו ביצהר לא לקחתי כמעט כלום", היא מסבירה, "אני רוצה שתישאר תחושה שהוא חי וקיים ואפשר לחזור אליו בכל רגע".

"מה מפחיד בלמות?"

אתיה גדלה במירון כבת זקונים למשפחה של תשעה ילדים, אבל הלב שלה תמיד נמשך לכיוון יהודה ושומרון. "תמיד הרגשתי שכל האקשן קורה במרכז בעוד אנחנו בצפון, אז הבטחתי לעצמי שאני לא אגור שם", היא נזכרת בחיוך. "בתור ילדה היינו נוסעים הרבה לקרובי משפחה בשומרון, והאזור הזה תמיד הלהיב אותי". בתקופת התיכון היא למדה באולפנת כפר פינס, והייתה חלק מחבורה קטנה בעלת תחומי עניין ייחודיים ביחס לרוב הבנות. "היינו מגיעות לסיבובי השערים שמתקיימים בכל ראש חודש סביב שערי הר הבית, התעניינו בגבעות ובכל ההתרחשויות שסביבן. כשהייתי מגיעה ליו"ש או לירושלים ורואה את הבנות מאולפנת מעלה לבונה ומכל האזור, הדליק אותי הרעיון שאפשר

"הקשר בין איתן דוד לדוד הוא משהו שקשה להסביר במילים". עם בעלה איתן דוד והבן דוד לפני הפציעה

"בכל תקופת המאבקים על חומש נחשבנו הזויים בעיני העולם ובסוף נפרץ המחסום שהיה נראה בלתי ניתן לפריצה. אז מה זה אומר על הניסיון הנוכחי שלי, שבו הרבה רופאים קבעו נחרצות את גורלו של איתן דוד? אפשר להאמין להם ולהתיימש, ואפשר לאמץ גם כאן את התפיסה החוקשאית, שרואה את המציאות ממבט גבוה יותר, ולהאמין שמהו טוב יכול להתגלות"

מחזור של בעלה, ובמוצאי שבת היא כתבה לי: 'מצאתי לך את בעלך'. כשיהודה בירר עליי הייתי נשמעת לו עדינה מדי, ואנשים שהכירו את שנינו אמרו לו שזה לא מתאים. במהלך אותה שנה הוא עשה תהליך עם עצמו, ובסופה גם אח שלי חשב על הרעיון, ופתאום זה היה נשמע לו כיוון חיובי". "כשהכרנו, יהודה למד במרכז הרב. מלכתחילה הוא רצה ללמוד בחומש, אבל בגלל שהיו לו קשיי קשב וריכוז הוא הרגיש שהוא לא יוכל באמת להתמסר שם לתורה. ההגדרה שלו הייתה: אני הולך ל"מרכז" לבנות את עצמי ואולי בהמשך אגיע לחומש". לקראת החתונה התלבטנו ביחד איפה להמשיך, ובסוף הוא אמר לי: 'איפה שאת חושבת שיהיה לך טוב - לשם נלך'. כשמגיעים למקום קהילתי כמו ישיבת חומש", אתיה מסבירה מהו כוח המשיכה שעזר להם לקבל את ההחלטה, "יש שם איזו אש כזאת שמדליקה אותך, וזה מדבק עוד לפני שאתה מבין עד הסוף על מה מדובר. מצד שני, תמיד הייתי אומרת ליהודה שאני בכלל רוצה לגור בתל אביב. היו לנו המון דיונים על הנושא של העם מול הארץ, ובסוף הגענו למסקנה ששבי שומרון (היישוב שבו התגוררו אברכי ישיבת חומש לאורך כל השנים, י"ב) זה המקום שהכי טוב לגור בו, כי יש שם גם אוכלוסייה מגוונת וגם התמסרות לארץ".

למרות שההחלטה התקבלה בלב שלם, החששות היו תמיד חלק מהווי החיים. "יהודה היה עולה לישיבה כל יום, אבל לעלות לחומש זה משהו שתמיד הפחיד אותי. לחצות את השלטים האדומים של כניסה לשטחי A. הייתי אומרת ליהודה שאני מפחדת למות, והוא היה עונה לי: 'מה מפחיד בלמות?'

"כשאתה מגיע לישיבת חומש אתה לא באמת קולט לאן הגעת", היא מניחה אמירה שכמעט כל אברכית של ישיבת חומש יכולה להזדהות איתה. "יצא לי לשאול את עצמי אחרי הפיגוע: 'אם הייתי יודעת מראש שיהודה יירצח, הייתי בוחרת בחיים האלה?' זו עדיין שאלה מבחינתי. בא לי יום אחד לענות לעצמי שכן, ששווה להירצח בשביל זה, ושהייתי הולכת על זה מלכתחילה גם אם הייתי יודעת שזה יקרה. אני חושבת שאם יהיה אצלי מספיק מקום בחיים שגם עם ישראל נוכח בו, אז יהיה לי קל יותר גם להסכים למות בגבעות. המשימה מצדיקה את ההקרבה כשהיא שלמה, כשהיא כוללת גם את העם וגם את הארץ".

את מרגישה שההתמודדות שלך שונה מאישה שבעלה נרצח בפיגוע בתל אביב, למשל?

"אנשים נרצחו בחומש כדי שלא יהיה רצח בתל אביב", היא קודם כול מחברת בין הדברים. "אבל כן, זה שזה קרה בדרך לחומש, נתן לי הרבה יותר משמעות מאשר אם זה היה בכל צומת אחר בשומרון. הרצח של יהודה גם הדגיש את החשיבות של חומש וגם עשה בסוף מהפך בכל האזור. מבחינתנו, תמיד ידענו שאנחנו חיילים שנמצאים שם בשביל כל עם ישראל, וחלק מהקושי היה שאנשים לא מעריכים את זה, ואפילו הצבא מתנגד אליך. בתוכנו ידענו שכל תלמידי הישיבה הם חיילים בלי מדים. את דוד, הבן שלי, זה מאוד מעסיק. יום אחד הוא בא ואמר לי: 'אמא, כואבת לי הבטן בגלל שאבא לא היה חייל'. אני מנסה להסביר לו שאומנם אבא לא היה חייל בצה"ל, אבל בפועל הוא היה חייל לכל דבר. היום הוא כבר טוען שאבא שלו היה חייל".

כשאת רואה היום את המהפכה שמתרחשת בצפון השומרון את מרגישה שיש לרצח של יהודה קשר לזה?

"הקשר הוא ישיר, חד וברור, ומי שלא רואה את זה שידפדף קצת בדפי האינטרנט. כבר בשבעה הגיעו אלינו מהתקשורת הימנית והסבירו לנו שעומדות בפנינו שתי אפשרויות: או שמעפיים אתכם והסיפור של חומש נגמר, או שאתם מחליטים להפוך את הקערה ודווקא בגלל הרצח חומש הולכת להיבנות אחת ולתמיד. כשהבנו את הסיטואציה שבה אנחנו נמצאים, החלטנו ללכת על חומש בכל הכוח".

ההחלטה הזאת הציבה את אתיה במקום, מה שדרש ממנה לגייס כוחות נפש שעד אז לא ידעה שהיו בה. "עד אותו רגע תפסתי את עצמי כבן אדם הכי ביישן בעולם. בתקופה שלפני הפיגוע למדתי הוראה", היא נזכרת בסיפור שממחיש את גודל הדילוג שעשתה, "והייתי צריכה להעביר שיעור מול 30 בנות בכיתה ט'. כמעט התעלפתי רק מהמחשבה על הסיטואציה. אבל באותו רגע הבנתי שאני יכולה להמשיך להיות אתיה הביישנית, ואני יכולה להחליט לפתוח את הפה ולהשפיע. כשאתה מרגיש את המשמעות המטרופת שיש לדיבור שלך, שיכול ממש לשנות דברים במציאות, זה מנצח את הכול. בסוף מצאתי את עצמי עומדת בהפגנה מול עשרת אלפים איש, ומדברת בשיא השלווה. אין תחושה יותר חזקה מזה שאתה מרגיש שאמרת את הדבר הנכון במקום הנכון ושיש לזה השלכות והדים במציאות".

"לקח לי זמן להסכים שחלק מהמהפך קשור גם אליי", היא משתפת בכנות, "ברור לי שזה גם גודל הנשמה של יהודה, שהוביל לעקשנות על חומש ולביטול חוק ההתנתקות, אבל הייתה לי עבודה להבין שגם דרכי התגלגלו בדברים. ביום העצמאות נסעתי עם דוד, הבן שלי, להר עיבל וחומש אחרי שנתיים שלא הייתי שם. ראיתי את החלומות של יהודה מתגשמים. הסתובבתי שם עם תחושה חזקה שלא ממש ידעתי להסביר אותה, כאילו אני חלק

צילום: באדיבות המשפחה

מההיסטוריה וקצת אמא של כל הדבר הזה".

לאהוב מחדש במלוא העוצמה

ההחלטה לצאת ולדבר הביאה את אתיה להשמיע את קולה מעל במות שונות. בין האנשים הרבים ששמעו אותה הייתה גם טובה אליה, אימו של איתן דוד שהיה אז רווק בן 25, שהחליטה שהאישה המרשימה הזאת יכולה להתאים לבן שלה. "הרבה אנשים חשבו על זה, חלקם אפילו בשבעה", אתיה מספרת, "אבל טובה היא זו שהרימה את הכפפה ודחפה את העניין דרך הרב דודי דודקביץ' מיצהר, הרב של איתן דוד ביישיבה, ודרך הרבנית מיירי כהן, אשתו של הרב אלישמע, ראש ישיבת חומש".

"כבר בלילה של הפיגוע ידעתי שאני אתחנן שוב, זו לא הייתה שאלה", אתיה חוזרת לרגע המטלטל, "אבל יחד עם זה חשבתי שאהבה כמו שהייתה לי ברור שלא תהיה, אני פשוט אמצא מישהו לחיות איתו. כשהכרתי את איתן דוד ראיתי שזה ממש לא ככה. אפשר לאהוב מחדש באמת, עד הסוף, גם אם זה נראה שלא. האהבה שלנו היא לכתחילאית ומדהימה. אני אומרת ש'המחדש בטוב בכל יום תמיד מעשה בראשית' זה גם החידוש של הלב שיכול לחזור לאהוב מחדש. ברור שהייתה שם המון עבודה", היא מסבירה, "כל מיני הפרדות שצריך לעשות, למקם כל קשר במקומו ולהכיל מורכבויות של נישואין חדשים. אבל לא התפשרנו לרגע על כלום והקשר הוא מלא ועוצמתי כבראשונה. הרבה פעמים שואלים אותי מה העצה לאלמנות", היא מוסיפה, "אבל כל זוג הוא מאוד שונה. כמו שכל אחת עוברת חתונה בצורה שונה, אז גם לכל אלמנה יש אופי משלה והיא עוברת דברים בצורה שונה".

אתיה התחנתה עם איתן דוד כאמא לילד קטן, עם כל החששות הכרוכים בכך מכל הצדדים. אבל חוץ מזה שאיתן דוד ודוד חולקים את אותו שם, קשה לנחש שלא מדובר באב ובן ביולוגיים. "הקשר בין איתן דוד לדוד הוא משהו שקשה להסביר במילים. אבל זה פשוט קרה בצורה כל כך טבעית. מי שרואה את דוד על הכתפיים של איתן דוד לא יכול לשער שהוא לא הבן שלו. יש להם חיבור כזה חזק, חיבור של דְּיִידים כנראה. הם משתוללים ביחד שעות וצוחקים עד לב השמיים. הרבה פעמים אנשים שואלים את איתן דוד איך זה להיכנס לווגיות עם ילד, והוא עונה שהוא פשוט לא מכיר מציאות אחרת".

לפני כשנה, איתן דוד ואתיה נסעו עם דוד כדי לחגוג לו יום הולדת אצל משפחת אליה במגדלים. בדרך חזור אירעה תאונה שבה איתן דוד ואתיה נפצעו קשה ודוד נפצע קל. הרבה תפילות כבר בקעו רקיעים מאז, וממשיכות לאורך כל התקופה. חייה של אתיה ניצלו בנס והיא חזרה לתפקוד מלא, ואיתן דוד נמצא במצב שמוגדר כהכרה חלקית. תוצאות התפילות ניכרות לעין בהתקדמותו ההדרגתית, אך הוא עדיין זקוק לעזר המון תפילות. יממה לאחר התאונה נערכה תפילת נשים המונית ביום, בהשתתפות הרבנית טובה בזק, הרבנית רחל בוק ועוד. למחרת, הרופא במחלקה אמר לאמא של אתיה: "אתמול הייתה פה מלחמה על החיים של הבת שלך". היא שאלה אותו באיזו שעה זה היה, וזו הייתה בדיוק השעה שבה התכנסה תפילת הנשים. כשאת חושבת על זה שבתוך כל הקושי היה לך נס עצום, עולה כך גם תחושה של הודיה?

"מישהו אמר לבן שלי: 'אתה צריך להגיד תודה שרק נשברה לך הרגל בתאונה, ה' מאוד אוהב אותך'. אז הוא ענה: 'אם ה' מאוד אוהב אותי אז למה נשברה לי הרגל?'. נראה לי שהאמירה הזאת היא ביטוי שלי בקטן. לא בא לי להודות עכשיו על החסדים שכן היו. המקום שלי מול ריבונו של

"לקח לי זמן להסכים שחלק מהמהפך בחומש קשור גם אליי. ברור לי שזה גם גודל הנשמה של יהודה, שהוביל לעקשנות על חומש ולביטול חוק ההתנתקות. ביום העצמאות נסעתי עם דוד, הבן שלי, להר עיבל וחומש אחרי שנתיים שלא הייתי שם. ראיתי את החלומות של יהודה מתגשמים. הסתובבתי שם עם תחושה חזקה כאילו אני חלק מההיסטוריה, וקצת אמא של כל הדבר הזה"

חדשנית שחבל שלא נותנים לו יותר מקום. המוח האנושי הוא דבר שהמדע עדיין לא יודע עליו הכול, אז הרפואה הרגילה עובדת בצורה של סטטיסטיקה: לפי מה שקרה לרוב האנשים שהיו במצב דומה, מסיקים מסקנות על סיכויי ההחלמה. אבל זכינו וה' גלגל אלינו כמה מטפלים צדיקים ומוכשרים, גם עם ענווה ויראת שמיים וגם עם המון ניסיון, שטוענים שיש מחקרים חדשים על זה שהמוח מתחדש, ולומד ליצור קשרים חדשים במקום אלה שנפגעו. הם הקימו המון אנשים ממצבים דומים, והם מסבירים שבעבודה סיועית וממושכת עם איתן דוד, אפשר לעזור לו לבנות את הקשרים האלה מחדש. הם אמרו גם שבחלק מהתחומים הוא יכול להיות אפילו טוב יותר ממה שהוא היה בעבר.

"עוד גורם מרכזי בשיקום הראש זה לגרות אותו באמצעות כל החושים: להשמיע לו שירים מוכרים, רבנים שהוא היה רגיל לשמוע, וגם קולות מוכרים שהוא אוהב - של משפחה, של חברים, של דוד. נושאים שהוא היה אוהב לדבר עליהם, הם ממליצים ללמוד איתו ספרים שהוא אהב ללמוד, כי התוכן המוכר מגרה את המוח ועוזר לו להתעורר".

אתיה מתארת דברים רבים שמקדמים את איתן דוד במסגרת העצמאית, שלא היה זוכה להם במוסדות שיקום רגילים, כמו למשל להושיב ולהזיז אותו, "דבר שלא קרה פעם אחת בכל התקופה שהוא היה בבית החולים. יש לו עכשיו מסך מולו, שבו שמים לו שירים ושיעורי תורה, ויש גם אוויר ואור שנכנסים דרך החלון, וצמחייה יפה, וזה משמעותי. מיד אחרי המעבר כבר ראו שלושה על הפנים שלו, אחרי יומיים לחץ הדם שלו

הסתדר, והוא כבר לא נזקק לתרופות להורדת לחץ דם. המון רבנים אמרו לנו שהוא צריך להיות מוקף בקודש, שהנשמה שלו צריכה את זה כדי להתעורר, ואנחנו ממש רואים שזה נכון. איתן דוד 'דלוק' על חגים, תכונה שהוא קיבל אותה מהבית. כליל הסדר האחרון היינו איתו כל המשפחה בבית בקריית אונו. הוא העלה חום בערב החג, וזה היה נורא מלחיץ. התלבטנו אם לקחת אותו למיון או לא, בסוף נתנו לו אנטיביוטיקה. אמרתי לאבא שלו שלדעתי זה נפשי, זו התרגשות. ובאמת באיזשהו שלב, מרוב ההתרגשות ולמרות החום הגבוה והשעה המאוחרת, הוא הרים את שתי הידיים שלו גבוה, שזה דבר שכמעט לא קורה. ראינו שכשנוגעים לבן אדם בנקודות שמדליקות אותו, אז זה מעיר לו את המוח. גם כשאנשים מדברים איתו על דברים שהוא מתרגש מהם, אז ממש רואים דמעות".

"אחד המטפלים לימד אותו שיטה", היא מוסיפה עוד נתון, "שבה הוא יכול להזיז את היד באופן שונה כשהוא רוצה להגיד 'כן' או 'לא'. זו הייתה התקשורת הראשונה שלנו איתו אחרי הרבה זמן וזה נתן לנו המון תקווה. המטפל שואל אותו: 'מי שנמצאת פה לידך, זאת אמא שלך?' - לא. 'זאת אשתך?' - כן. 'מי שאתה שומע עכשיו בהקלטה, זה אחיך שלך?' - לא. 'זה דוד?' - כן. הוא שומע הכול, מרגיש ומבין, וגם יודע להבין דבר מתוך דבר. כל פעולה כזאת היא לא מובנת מאליה כשהמוח קיבל מכה חזקה".

לפני כמה חודשים שודר בערוץ 14 סרט בשם 'תוכנית חומש', בתמיכת קרן קולנוע שומרון והמרכז למורשת גוש קטיף. הבימאים יואב אליצור ואלי זינגר התלו אל בחורי הישיבה במשך חמש שנים, ותיעדו מבפנים את הסיפור של ישיבת חומש. בפרק הראשון נצפה יהודה דימנטמן ה'ד' במלוא העוז והחינניות, כאחד האברכים הבולטים ביישיבה. בפרק השני הוא נרצח ובפרק השלישי כבר אפשר לפגוש את המהפכה המשמחת של ביטול חוק ההתנתקות והחזרה המוסדרת ליישוב.

"איתן דוד היה מאוד פעיל בחומש אחרי הפיגוע", אתיה מסבירה את החיבור בין העבר להווה בחייה. "אני חושבת שהוא הבן אדם היחיד שחגג בר מצווה בחומש, אחרי שכבר היה הגירוש. אז מבחינתי הדבר הכי מיוחד בעולם זה לראות איתו את הסרט ביחד ולדבר עליו. זה עוד לא קרה, אבל אמא שלו הראתה לו את הסרט ואמרה שהוא ממש התרגש. בכל מקרה, מבחינתי ומבחינת דוד הסרט היה חוויה משמעותית מאוד. אני חיכיתי כמה שנים שהוא סוף סוף יצא לאור, ולדוד זו בעצם ההזדמנות הראשונה לפגוש את אבא שלו על המסך, כי מאחר שלא היינו אנשים שמרבים להצטלם, אין לנו יותר מדי תמונות וסרטונים. דוד מאוד אוהב את הסרט ומבקש לראות אותו שוב ושוב".

"לפעמים אני מסתכלת אחורה ושואלת את עצמי איך זה שה' גלגל שאני אהיה חלק מדבר כל כך גדול של בניית חומש, ויחד עם זה גם שלח אליי כזה ניסיון", אתיה משתפת בתהייה. אבל עם כל הקושי, ההשוואה בין שני הפרקים בחייה נותנת לה גם פתח לתקווה. "חשבתי על זה שבכל תקופת המאבקים על חומש, נחשבו הזויים בעיני העולם והרבה אנשים צחקו עלינו בלשונם, ובסוף נפרץ המחסום שהיה נראה בלתי עביר. אז מה זה אומר על הניסיון הנוכחי שלי, שבו הרבה רופאים קבעו נחרצות את גורלו של איתן דוד לפי העיניים הטבעיות שלהם? אפשר להאמין להם ולהתייאש, ואפשר לאמץ גם כאן את התפיסה החומש'אית, שרואה את המציאות ממבט גבוה יותר, ולהאמין שמשוה טוב יכול להתגלות. ואני מרגישה שאני נעה על הציר הזה, לפעמים פה ולפעמים פה, בתפילה ענקית". ●

צילום: דבורת שומרון

"אין תחושה חזקה יותר מלהרגיש שאמרת את הדבר הנכון במקום הנכון ושיש לזה הדים במציאות". אתיה בעצרת למען חומש לאחר רצח יהודה דימנטמן הי"ד

צילום: דמיטרי צ'יטוב

תהילה פאליק לוי

44 🍰

📍 נשואה למשה, אמא לשישה ילדים

🏠 תושבת מיאמי

👜 פעילה חינוכית, קהילתית ופוליטית

התחלה // נולדה וגדלה במיאמי, אך השורשים שלה נטועים עמוק בהיסטוריה של הקמת המדינה. "סבתי מצד אבי נולדה בטבריה לפני קום המדינה, ומשפחתה לקחה חלק פעיל במחתרות וביישוב הארץ. סבא שלי, שהיה פעיל בית"ר מאודסה, הגיע לישראל אחרי ששהה במחנה עקורים לאחר המלחמה. הוא התגייס, עבר לחיפה, והכיר את סבתא בטבריה. לאחר נישואיהם הם נסעו לצורכי עבודה לוונצואלה, שם נולד אבא שלי, וכעבור כמה שנים עברו לארצות הברית - שם אבא גדל ושם אני נולדתי". הבכורה מארבעה אחים.

אבא // סיימון פאליק (65), איש עסקים ופילנתרופ שמנהל יחד עם אחיו את אימפריית הדיזי פרי העולמית "Duty Free Americas", לצד השקעות נרחבות במיאמי ובישראל. "פרט לעסקי הדיזי פרי וההשקעות הרבות, אבא הוא גם הבעלים של יקב פסגות. גדלתי בבית שבו העסקים, הציונות והחיבור העמוק לארץ תמיד הלכו יחד והיו חלק בלתי נפרד מהיומיום שלנו".

אמא // חנה פאליק (60), נשיאת ויצ"ו ארצות הברית לשעבר ופילנתרופית שהקדישה את חייה להתנדבות, גיוס כספים וסיוע לנשים וילדים בסיכון בישראל. בת להורים שהיגרו מפולין ומרוסיה לצ"לה ופנמה. "כל חייה אמא הולכת בדרך של נתינה".

בל הארבור // ילדותה עברה עליה בשכונת היוקרה בל הארבור שבמיאמי. "עד שנות ה־80 בל הארבור פעל כקאנטרי קלאב פרטי שהמגורים בו ליהודים היו אסורים - וזה עדיין רשום בטאבו ההיסטורי. הרב שלום ליפסקר ז"ל היה היהודי הראשון שקנה פה בית, ונאלץ לשלוח את אשתו שלא נראתה יהודייה כדי שיסכימו למכור להם. מאז המקום עבר מהפך: משכונה ללא זכר ליהדות היא הפכה לקהילה מהחזקות בעולם. יש פה היום חמישה בתי כנסת, מחב"ד וישראל הצעיר ועד ספרדים, לצד רחוב שלם של מסעדות וסופרים כשרים".

ספסל הלימודים // "בגלל שאמא שלי הגיעה מבחוץ והייתה צעירה מאוד, לקח לה זמן להכיר את המערכת ועברתי כמה בתי ספר. התחלתי בגן של ה'היברו אקדמי', משם עברתי ל'לרמן' שהיה יהודי אך לא דתי, ומכיתה ד' ועד י"ב למדתי ב'הלל' - בית ספר קהילתי משובל לדתיים וחילונים. קלטתי את החומר במהירות בזמן השיעורים ואז הייתי מסתובבת. תמיד הייתי מעורבת חברתית ובעלת פה גדול - לא מתוך חוצפה, אלא כדי להביע דעה ולהגן על אחרים. המזל שלי שההורים תמיד חיזקו את זה ואהבו שיש לי עמדה משלי".

קיץ ישראלי // בזמן שחברה במיאמי יצאו למחנות קיץ יוקרתיים או לטיולים ברחבי העולם, חופשות הקיץ של ילדותה הוקדשו כולן לחיבור בלתי אמצעי עם ישראל. "מאז שהייתי בת שש, אבא היה שוכר לנו דירה ובכל קיץ נסענו לישראל עם אמא והאחיות. כשהייתי קטנה זה די תסכל אותי, כי כל החברים במיאמי הלכו למחנות קיץ מפוארים ואני נאלצתי להיפרד מהם. חרשנו את הארץ לאורכה ולרוחבה, עשיתי צלילות באילת, סקי בחרמון וטיולים בהרי יהודה. כילדה בכלל לא הכרתי את ארצות הברית ולא נסעתי לאירופה. החופש שלי היה רק בישראל".

טלטלת חיים // המעבר לאקדמיה באוניברסיטת מיאמי, המקום שבו הוריה הכירו ולמדו, לווה בטלטלה אישית עזה בשל נישואים מוקדמים שסירבו להגיע לקיצם. "התחלתי ללמוד באוניברסיטת מיאמי, מקום עם ערך סנטימנטלי משפחתי עצום, אך זה הפך לאחד הפרקים המורכבים

בחיי. התחנתני בגיל 18, הקשר לא הצליח, ובגיל 18 וחצי מצאתי את עצמי נלחמת במשך כמעט שנה על קבלת גט. ניסיתי להמשיך בלימודים תוך כדי המשבר, אבל הקושי היה גדול. בגיל 19 נישאתי בשנית ובגיל 20 עברתי להתגורר בפנמה, שם ילדתי את בתי הבכורה בגיל 21. בתוך רצף הטלטלות והשינויים הללו, לא סיימתי את התואר".

החצי השני // משה, יליד ישראל שגדל בפנמה. השניים נפגשו במיאמי, ומיד לאחר נישואיהם עברו להתגורר בפנמה במשך ארבע שנים, שם נולדה בתם הבכורה. "נפגשנו בחתונה של חברים משותפים. אחרי החתונה עברנו לפנמה, גרנו ליד המשפחה שלו ושם הפכנו להורים. היום משה עוסק בהשקעות נדל"ץ".

ציונות בפנמה // במקביל ללידת הבת הבכורה, נכנסה לעשייה הקהילתית בויצ"ו. "מכיוון שגדלתי בבית שזה כל עולמו, היה לי טבעי להקים שם סניף חדש של נשים צעירות. כיהנתי כנשיאת הסניף במשך שנתיים, ובמסגרת התפקיד הפקנו אירועים וגייסנו כספים למען מדינת ישראל".

משימה // עם חזרתה למיאמי, השתלבה במועצת בית הספר 'היברו אקדמי'. "בארצות הברית חינוך יהודי הוא יקר מאוד, אך הוא קריטי לשמירת הזהות כי מי שמחוץ למערכת מנותק מהקהילה. כשחזרנו למיאמי נכנסתי למועצת ה'היברו אקדמי' שבו למדו ילדיי, והפקתי אירועי ענק שנתיים לגיוס מלגות. בין היתר הבאנו כדוברים בוגרים בולטים של בית הספר, כמו השר רון דרמר ותמי פרידמן, אשתו של השגריר לשעבר. המטרה הייתה ונשארה ברורה: להבטיח שאף ילד יהודי לא יישאר בחוץ בגלל כסף".

שוב"ל // במסגרת פעילותה בבית הספר, הקימה יחד עם משפחתה פרויקט ייחודי שמיומן והוביל במשך עשור את תלמידי כיתות י' לטיול ציוני והיסטורי בארץ ישראל. "הקמנו בבית הספר את פרויקט שוב"ל - 'שבו בנים לגבולם'. הרעיון היה להביא את כל שכבת כיתה י' לטיול שנתי בארץ, את המימון לקחנו עלינו אבל דרשנו מהתלמידים למידה והכנה מעמיקה מראש על כל אתר. בניגוד ל'תגלית' או לסיורים הרגילים, ויתרנו מראש על תל אביב וחיפה. רצינו שהם יחוו את המקומות הכי משמעותיים לציונות ולהיסטוריה היהודית, ולכן לקחנו אותם בעיקר ליהודה ושומרון, לירושלים ולצפון. הפרויקט החלוצי הזה רץ בהצלחה במשך עשר שנים".

חינוך אחר // בעקבות תמורות בחינוך הקהילתי, הקימה לפני חמש שנים יחד עם הרב אהרון אסרף תיכון יהודי-ציוני חדש במיאמי, שהפך להצלחה יוצאת דופן ומחבר מאות תלמידים לישראל. "לפני חמש שנים הקמנו את ה־Jewish Culture High School. התחלנו מאפס והיום יש לנו כבר 200 תלמידים, שמגיעים מקצוות שונים - מבתי ספר ציבוריים וממשלתיים ועד בוגרי מוסדות חרדיים. זה כנראה התיכון הכי ציוני שקיים מחוץ לישראל. אני מלמדת את החבר'ה האלה פעם בשבוע היסטוריה של מדינת ישראל, וכשהם מסיימים את הקורס שלי הם יוצאים לטיול העומק המיוחד בארץ".

נציגה רשמית // לקחה חלק גם בזירה הפוליטית-ציונית הבין-לאומית. "הייתי נציגה של 'Israel 365 Action', קבוצה חדשה שהתמודדה בפעם הראשונה בבחירות לקונגרס הציוני העולמי. זו הייתה הצלחה גדולה והצלחנו לזכות בשישה

מושבים. הובלתי את הרשימה כנציגה מספר אחת, וייצגתי את התנועה בדיונים ובכינוס הרשמי של הקונגרס".

מינוי נשיאותי // אחת מפסגות העשייה הציבורית שלה היא חברותה במועצת מוזיאון השואה הלאומי של ארצות הברית בושינגטון. "מדובר בתפקיד הדורש מינוי נשיאותי ישיר לחמש שנים, שאותו קיבלתי מהנשיא טראמפ. המוזיאון ממומן ברובו (60 אחוזים) על ידי ממשלת ארצות הברית, וכל החומרים המוצגים בו נאספו על ידי החיילים האמריקאים ששחררו את המחנות בזמן אמת. בשבילי, כנכדה לניצולת שואה ולסבא שהיה שותף לשחרור המחנות, זו סגירת מעגל בעלת משמעות עצומה".

גשר פטריוטי // היא חברת מועצת המנהלים של אוניברסיטת פלורידה הבין-לאומית (FIU) - מינוי רשמי מטעם מושל המדינה, המאפשר לה לסייע לקהילה האמריקאית וכן לחבר בין שתי המולדות שלה. "FIU היא האוניברסיטה הציבורית השביעית בגודלה בארצות הברית. חשוב לי להיות פטריוטית אמריקאית לא פחות מאשר יהודייה וציונית. אנחנו זקוקים לתמיכה של ארצות הברית וההנהגה שלה. דרך המועצה אני פועלת לחבר סטודנטים ופרויקטים אקדמיים ישירות למדינת ישראל, ורואה בעשייה הזאת שליחות שמגשרת בין המדינות".

כמו משפחה // המשפחה מתחזקת חברות אישית עמוקה ויוצאת דופן עם ראש הממשלה בנימין נתניהו ורעייתו שרה, קשר שהפך לחלק בלתי נפרד מחייהם. "אנחנו חברים מאוד טובים של משפחת נתניהו. אנחנו מלווים זה את זה כבר

קרן צליר

TZALIR FUND

סדר קדשים

מסכת מנחות

פרשת בהעלותך

השבוע בתלמוד הישראלי

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף כ"ד עבודת הלויים

הלויים עובדים בבית המקדש מגיל שלושים עד גיל חמישים בלבד. התלמוד בדרף זה אומר שהוראת התורה מתיחסת לתקופה שבגיל ישראלי נדרו במדבר, שבה מדי פעם היה צריך לפרק את המשכן ולהרכיבו מחדש. עבודה זו הוטלה על הלויים ולכן בהיותם במדבר הגבילה התורה את עבודת הלויים מגיל שלושים עד גיל חמישים. אך לאחר שנבנה משכן שילה, אין לוי נפסל מעבודת המקדש עד שהוא נהיה צרוד מזקנה וכבר אינו יכול לשוור בבית המקדש.

דף כ"ו הבדלה במוצאי שבת וחג

במוצאי שבתות ובמוצאי ימים טובים, אנו עורכים הבדלה, ואפילו במוצאי שבת שחל בליל יום טוב אנו עורכים הבדלה, כדי להבדיל בין קדושת השבת החמורה יותר מקדושת יום טוב, כפי שקובעת המשנה הנלמדת בדרף זה. מדוע עורכים הבדלה? מפני שבכך מקדשים את השבת. כשם שבכניסת השבת עושים קידוש מפני קדושת יום השבת על פני ימות החול, כך ביציאת השבת יש מצוה להבדיל בין קדושת השבת היוצאת לימות החול הנכנסים. בהבדלה מודים לה' שקידש את השבת. לפני תקנת אנשי קנסת הגדולה, לא היה נוסח קבוע להבדלה, אלא במוצאי שבת כל אחד בלשונו ולפי הבנתו אמר ששבת מובדלת בקדושתה מימות החול. אנשי קנסת הגדולה, הלא הם עזרא הסופר ובית דינו, תיקנו את הנוסח הקבוע לכל התפילות ובהן נוסח ההבדלה.

דף כ"ח הלכה למשה מסיני

הקב"ה אמר למשה רבנו שכל אדם יכול לזבוח לעצמו בעלי חיים: "וזבחת מבקר ומצאנך אשר נתן ה' לך, כאשר צויתך" (דברים). היכן ה' ציוה את משה איך לשחוט? בהר סיני לימד ה' את משה הלכות רבות שאינן כתובות בתורה, וזוהי תורה שבעל פה. בהר סיני למד משה רבנו כמה צריך לשחוט, כמה שוחטים, איזה שחיטות פסולות, ועוד הלכות שחיטה.

שאלות השבוע

- באלו גילאים עבדו הלויים במקדש?
- מי תיקן את נוסח ההבדלה?
- היכן מופיעות בתורה הלכות שחיטה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי בצהריים, למייל - talmudhagrala@talmudisraeli.co.il ("הגרלה בפיקוח רואה חשבון")

חידה!

חידת פירמידה:

- חיה טורפת
- שאריה
- בדדה
- במוצאי שבת

(טלללל טלללל טלללל טלללל טלללל)

התלמוד הישראלי הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי השואף להעניק כלים לחיבור משמעותי ועכשווי לערכים יהודיים וישראליים, תוך חיזוק הזהות והעצמת הקשר לתרבות ולמורשת ישראל

סירקו והצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פיתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה. לתכנים נוספים:

יוסף ארנפלד

yosefpr@gmail.com

במגרש הביתי

למה הלוי?

סדר היום מתחיל בשבע בבוקר בפיזור הילדים למוסדות החינוך. "משם אני צוללת לעבודה, שמשלבת עשייה מהבית לצד פגישות רבות ונסיעות תכופות. כשאני נוסעת לפגישות ולכנסים אני משתדלת לקחת איתי את הילדים. חשוב לי שהם יהיו חלק בלתי נפרד מהמסע הזה. הם גאים בשליחות שלנו ועוזרים לקדם את הפרויקטים למען העם שלנו."

פאליס

"מיקס מוחלט של הכול, בדיוק כמו מי שאני. מצד אחד, אוהבת את שירי ארץ ישראל הישנה והטובה, לצד מוזיקה מודרנית כמו עומר אדם. מצד שני, בגלל שאמא שלי לטינית ואני חיה בארצות הברית, הפלייליסט שלי מלא גם במוזיקה בספרדית ובמוזיקת קאנטרי אמריקאית."

השבת שלי

"אנחנו גרים באותה השכונה עם כל המשפחה המורחבת וכולנו יחד בכל סוף שבוע. לצד זה, הבית שלנו תמיד פתוח, ויש בין 50 ל-80 איש בכל סעודה. בשנה האחרונה אנחנו מארחים המון משפחות חטופים, משפחות שכולות וחילולים פצועים שמגיעים למיאמי, לצד פוליטיקאים וחברים, יהודים ושאינם יהודים. זה שולחן שמחבר את כולם."

זאת אופת

"החיים שלי מלאים באנשים מעוררי השראה, החל מבני המשפחה שלי ועד לחברים הקרובים. מכל אחד אני משתדלת לקחת תכונה מיוחדת, ערך או תובנה, וללמוד מהם איך לצמוח ולהשפיע."

מפליז אותי

"היום שאחרי טראמפ ונתניהו".

לשאלה

"שקט ושלווה לעם היהודי בכל מקום בעולם שבו הוא נמצא."

בשאלה נשאלה

"שגירת ארצות הברית בישראל."

JERUSALEM

CONFERENCE

NEW YORK

תילה פאליק, פעילה קהילתית, פוליטי וחינוכית

תשתתף בנכס ירושלים בניו יורק ביום ראשון הקרוב 31.5

יותר מ-30 שנה והפכנו להיות כמו משפחה. ראש הממשלה עצמו הגיע לחתונה שלי לפני 25 שנה, והם נוכחים קבועים בכל האירועים והשמחות שלנו. יש בינינו חיבור עמוק מאוד, אנחנו שם בשבילים והם בשבילנו גם בשמחות וגם ברגעים הכי קשים."

השפעה פוליטית // במשך חצי יובל פועלים בני הזוג בוירה הפוליטית האמריקאית, ומארחים חברי קונגרס וסנאטורים בביתם כדי לחזק את תמיכתם במדינת ישראל. "כבר 25 שנה אנחנו תומכים בקמפינים של פוליטיקאים פרו-ישראלים. אירחנו אצלנו בבית, במיאמי ובירושלים, חברי קונגרס וסנאטורים, ואף הבאנו אותם לסיוורים בארץ כדי להראות להם את ישראל האמיתית. דוגמה בולטת היא מרקו רוביו, שאותו אנחנו מלווים מאז תחילת דרכו לפני 25 שנה. היום, כשהוא מחזיק בתפקיד מפתח מהמשפיעים בעולם, החיבור העמוק וההיכרות הבלתי-אמצעית שלו עם ישראל מחזקים את הקשר העמוק בין ארצות הברית לעם היהודי."

הנחת // שישה ילדים. "דנאל (23) ששירתה בצה"ל כחיילת בודדה במערך קשרי החוץ, יוסף (19) שלומד כעת בארץ והתקבל לתוכנית המצטיינים היוקרתית של אוניברסיטת תל אביב, ציון (16) אוהד מושבע של בית"ר ירושלים ולא מפסס אף משחק כשאנחנו בארץ, התאומים איתן ואליענה (10), ובת הזקונים ליאל (4)."

אם זה לא היה המסלול // "אין לי ספק שהייתי מתנחלת ואולי אפילו הייתי מקימה חווה חקלאית ביהודה ושומרון." ●

י"ב בסיוון תשפ"ו, 28.5.2026 | אתגרתא | 21

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

נגיף האנטה כמשל

נחשבה לפלא טכנולוגי עצום. היא הייתה מפוארת, מתקדמת וגדולה יותר מכל אונייה אחרת בזמנה, אולם קרחון אחד קטן בלב האוקיינוס הספיק כדי להטביע אותה בתוך שעות. מאות נוסעים, רבים מהם עשירים ובעלי מעמד, מצאו את עצמם חסרי אונים מול איתני הטבע. כל הכסף, הכוח והקדמה לא הצליחו להציל אותם. כך במגפה השחורה במאה ה־14. אירופה הייתה מלאה בממלכות, מסחר וערים גדולות, אך מחלה אחת שהפיצו חולדות ופרעושים גרמה למותם של עשרות מיליוני בני אדם. ערים התרוקנו, כפרים שלמים נעלמו, ואנשים פחדו להתקרב אפילו לקרוביהם. מגפה לא בודקת חשבון בנק, סערה לא מתחשבת במעמד חברתי, ורעידת אדמה פוגעת בכולם ללא הבדל. האדם יכול לצבור כוח, כסף ופרסום, אך מול איתני הטבע כולם שווים.

גם בתקופה המודרנית ריבונו של עולם מזכיר לנו באמצעות הטבע את מקומו. רעידות אדמה מוחקות ערים בתוך דקות, הוריקנים משביתים מדינות מפותחות, וצונאמי עצום מסוגל לשטוף אזורים שלמים כאילו היו צעצועים קטנים. כך היה באסון הצונאמי בשנת 2004 בדרום מזרח אסיה, כאשר גלי ענק פגעו בחופים וגרמו למותם של מאות אלפי בני אדם. בתי מלון מפוארים, כבישים ובניינים נסחפו בתוך רגעים אחדים. אפילו המדע המתקדם ביותר לא יצליח לחזות הכול או למנוע כל אסון. חזאים יכולים להזהיר מפני סערות, אבל הם לא יכולים לעצור אותן. רופאים יכולים לפתח תרופות, אבל לא יכולים למנוע לחלוטין הופעת מחלות חדשות. בחיי היומיום ניתן לראות עד כמה אנחנו תלויים במערכות בסיסיות ופשוטות. הפסקת חשמל קצרה יכולה לשבש ערים שלמות. בלי מים, דלק או אינטרנט החיים שלנו נעצרים מיד. מאז שאנחנו מוקפים בטכנולוגיה, נהיינו תלויים בה עד כדי כך שאנחנו חסרי אונים מול תקלה קטנה, ואסונות הטבע לא מבחינים בין עשיר לעני. טוב שריבונו של עולם מזכיר לנו עד כמה אנחנו שבריריים.

כפסע ממגפה עולמית. כמה מטלטל הוא הסיפור של אוניית הונדיאוס. אנשים יוצאים לטיול חייהם בתנאים הטובים ביותר האפשריים, ונלכדים פתאום ברשתה של מחלה מידבקת מפחידה ומסוכנת. לרגע היה נדמה שאנחנו כפסע מתחילת מגפה עולמית קטלנית שתשבש את העולם כולו. הרי גם הקורונה התחילה מנגיף שנשא עליו קוף במעבדה בסין, והפכה למגפה שהתפשטה בכל העולם. ברוך השם האירוע התברר כחסר משמעות ציבורית, ובטח שלא עולמית. בימים האחרונים, אוניית התענוגות הריקה הגיעה סוף סוף לנמל הבית שלה בהולנד, והיא תעבור חיתוי יסודי שיסיר ממנה את החשש להדבקת הנוסעים הבאים. ובכל זאת, נראה כמה נוסעים ירצו להפליג בה את הפלגת התענוגות הבאה...

אומנם מדובר בפצצה תקשורתית שהתברר שאין מאחוריה דבר, אבל אפשר ללמוד ממנה לא מעט גם ברמת המקרו וגם במיקרו. המסקנה העיקרית היא שהכול בידי שמיים. עם כל התכנונים המדויקים, כל התוכניות שלנו עלולות להתהפך בשנייה אחת. באחת החתונות שלנו החופה התעכבה מאוד, עד כדי כך שהאורחים הספיקו לאכול רק את המנה הראשונה בין גלי הריקודים הסוערים לבין יציאת ההסעות לכיוון הישיבה של החתן והישיבה של הכלה. כל מאות המנות שנותרו הוסבו לתרומה ליולדות בקריית ספר. אז לא חשוב לדייק כל כך בתכנונים. הרפו ודעו את ה'.

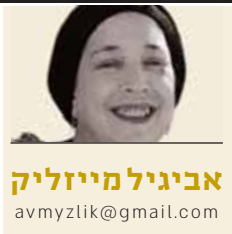
כמה מטלטל הוא הסיפור של אוניית הונדיאוס. אנשים יוצאים לטיול חייהם בתנאים הטובים ביותר האפשריים, ונלכדים פתאום ברשתה של מחלה מידבקת מפחידה ומסוכנת. לרגע היה נדמה שאנחנו כפסע מתחילת מגפה עולמית קטלנית שתשבש את העולם כולו. הרי גם הקורונה התחילה מנגיף שנשא עליו קוף במעבדה בסין, והפכה למגפה שהתפשטה בכל העולם

מסע התענוגות הפך לאימה. יש שיר באנגלית ששרתי בנערותי: I'm on the top of the world: looking down on creation. המשפט הזה מבטא את העובדה שהאדם המודרני מרגיש לעיתים שליט על העולם. טכנולוגיות מתקדמות שינו את אורח החיים, האדם הגיע לחלל, הרפואה מתקדמת, גורדי שחקים נישאים לגובה, אוניות ענק חוצות אוקיינוסים ומערכות ממוחשבות מנהלות את חיינו בלחיצת כפתור. כל אלו יוצרים תחושה שהצלחנו לשלוט בטבע. ואז המציאות מוכיחה עד כמה תחושת השליטה הזאת שברירית. אירוע קטן ובלתי צפוי יכול לערער עולם שלם. לעיתים זה נגיף זעיר, לעיתים רעידת אדמה, סערה, שיטפון או התפרצות הר געש שימוטטו את תחושת העליונות המדומה שלנו באחת. ברגעים האלה מתגלה עד כמה אנחנו קטנים מול כוחות הבריאה.

דוגמה בולטת לכך היא סיפורה של אוניית התענוגות ההולנדית 'הונדיאוס', שאירע בשבועות האחרונים. מדובר היה במלון צף ומפואר ששייט סמוך לקוטב הדרומי, ועל סיפון כ־150 נוסעים שביקשו ליהנות מחופשת יוקרה בלב נופי טבע מרהיבים. הכול נראה מושלם: מזג האוויר היה נעים, הנוף עוצר נשימה, האוכל משובח והאווירה רגועה. אלא שאז אחד הנוסעים, אדם מדרום אפריקה שהצטרף להפלגה לאחר טיול ביערות הגשם, החל לחוש ברע. מצבו הידרדר במהירות, הוא סבל מחום גבוה ומקשיי נשימה, ולבסוף נפטר. בתחילה חשבו שמדובר בדלקת ריאות רגילה, אך בהמשך התברר כי מדובר בוירוס נדיר ומסוכן מסוג האנטה, שמועבר לבני אדם דרך בעלי חיים ועלול לגרום למחלה קשה. בתוך זמן קצר פרצה בהלה על סיפון האונייה. נוסעים מיהרו לרדת ממנה, אנשי צוות חששו להידבק, והתקשורת ברחבי העולם החלה לדווח על אפשרות של מגפה חדשה שעלולה להתפשט למדינות רבות.

אף שבסופו של דבר האירוע הסתיים ללא אסון עולמי, הוא המחיש בצורה חזקה את אפסות האדם. אנשים שיצאו למסע חלומות בתנאים הטובים ביותר האפשריים, מצאו את עצמם לפתע לכודים בתוך פחד וחוסר ודאות. ברגע אחד התהפכו כל התוכניות. מה שנראה לפני רגע כחופשה מושלמת הפך למקום של חרדה וסכנה. די היה בוירוס קטן ובלתי נראה כדי לערער את תחושת הביטחון של מאות אנשים. המקרה הזה מזכיר מאוד את תקופת הקורונה, שהייתה אחת ההוכחות הגדולות ביותר לכך שהאדם אינו שולט באמת בעולם. נגיף מיקרוסקופי אחד הבליח, ובתוך חודשים ספורים העולם כולו נעצר. מטוסים קורקעו, גבולות נסגרו, בתי ספר ובתי כנסת ננעלו, ואנשים פחדו להתקרב אפילו לבני משפחתם. אנשים עשירים ובעלי כוח חיפשו מסכות ואלכוה'ל כמו כולם, מערכות בריאות קרסו תחת העומס, וכל העולם הבין שטכנולוגיה לבדה אינה יכולה להבטיח ביטחון מוחלט.

הכסף לא יעזור. לא חסרות דוגמאות על הפתעות שריבונו של עולם מביא על האנושות בדמות אסונות טבע שהופכים את המציאות בן רגע. העיר פומפיי הייתה עיר עשירה, משגשגת ומלאת חיים. אנשים טיילו ברחובות, ישבו בשווקים ובמרצאות וחיו בתחושה שהחיים יימשכו לנצח, אך בתוך שעות ספורות הכול נחרב. הר געש ענק התפרץ, לבה ואפר כיסו את העיר כולה והם קברו תחתיהם בתים, רחובות ובני אדם. העיר המפוארת הפכה לזיכרון היסטורי בלבד. גם סיפור הטיטניק הפך לסמל של יהירות אנושית. האונייה

אביגיל מיזליק
avmyzlik@gmail.com

טעם סוף

תחרות הבישול שערכתי לתלמידותי לקראת סוף שנת הלימודים הניבה הצלחות טעימות, וגם מוסר השכל אחד

לקראת סוף שנת הלימודים של התלמידות שלי במגמת קולינריה, החלטנו לערוך תחרות בישול. מכיוון שרציתי שזה יהיה קודם כול כיף והזדמנות שלהן לבטא את עצמן, אחרי שרוב השנה הן נאלצות לבשל בהתאם לחומר הלימודי המוכתב ממושרד החינוך - החלטתי להנמיך את אלמנט התחרות למינימום. הבנות התחלקו לזוגות, כל זוג היה צריך להכין שתי מנות בלבד לבחירתו, ואני יושבתי עם כל אחד מהזוגות ועזרתי להן בבחירת התפריט. ההנחיה לבנות הייתה לגרום לעצמן מקסימום הנאה, למצוא חיבור אישי למנה ולהכין אוכל עם טעם נפלא.

ניצחון ראשון בחיים

הבנות התרגשו הרבה יותר ממה שציפיתי. הן הגיעו בבוקר למטבח, וממש ראיתי על הפנים של חלק מהן את המתח. אחת מהן, ר', שנחשבת מהטובות ביותר בקבוצה, הייתה לחוצה מאוד. כולן התחילו

לבשל, ולשמחתי לפחות חלק מהן השתדלו ככל האפשר ליהנות, אבל ר' הלכה וקמלה מול עיניי. בדרך כלל היא מהמובילות בכיתה, מוציאה מתחת ידה מנות מדויקות בטעם ובמראה ותמיד בחיוך ובהנאה גדולה. התפריט שבחרה הורכב ממנות שהיא מכירה היטב, אוהבת ונהנית לעשות - אבל הפעם משהו התפוצץ. ממש מתחילת העבודה ראיתי איך היא מלחיצה את עצמה ומסתכלת בעין עקומה על כל מה שהיא עושה. למרות מאמציי הרבים לעודד אותה ולעזור לה להירגע, לא הצלחתי להתגבר על הקול הפנימי שצרח לה ללא הפסקה: את לא מצליחה! בסוף לקחתי אותה החוצה, טיילנו באוויר הצח וניסיתי לדבר איתה על מה שקורה לה. היא הצליחה לאט לאט להתאושש, ולאחר מכן שאר הבישולים כבר עברו עליה אחרת. נדהמתי ממש לראות איך הקול המייאש של היצר הרע יכול לקחת את אחת הבנות הכי מוכשרות בכיתה ולגרום לה לאבד את עצמה לגמרי, בלי שום סיבה אמיתית. זה

היה בשבילי שיעור מוסר.

מכאן ואילך הבישולים עברו בלי תקלות. את המנות הנפלאות שהתלמידות הכינו שלחנו לחבר שופטים מכובד המורכב ממנהלת בית הספר, רכות המגמה, המחנכת והמדריכה. הן טעמו טעימה עיוורת, ונהנו בצורה לא רגילה מהאוכל הנפלא של כולן. להפתעתי, וגם קצת לשמחתי, הזוג המנצח שהן בחרו היו ממש האנדרדוג של הכיתה. שתי בנות שמראש אמרו לכולן בלי להתבייש: אנחנו בטוח לא ננצח, אז לפחות ננסה ליהנות. כל הבנות התרגשו מאוד שדווקא הן זכו, ואחת מהשתיים ניגשה אליי בביישנות ואמרה לי: "המורה, זאת הפעם הראשונה בחיים שלי שאני מנצחת במשהו".

אחרי הכול, זאת הייתה חוויה נהדרת שלמרות כל הקשיים העניקה לכל המשתתפות תחושה אמיתית של הישג ושמחה, ושוב הודיתי לקדוש ברוך הוא שנתן לי עבודה כה נפלאה. ●

המבורגר בלחמנייה

כמות
8 מנות

זמן התפחה:
15 דקות

דרגת קושי:
קלה פלוס

לדעתי זו הייתה צריכה להיות המנה המנצחת, אך מכיוון שהפעם לא הייתי שופטת אלא מדריכה ומלווה - שמרתי את הדעה הזאת לעצמי. הלחמניות שהתלמידות הכינו היו לא פחות ממושלמות, וזהביות, רכות ועשירות כל כך. ובפנים - המבורגר בשרי איכותי ונהדר.

בשביל להכין המבורגר מוצלח צריך בשר איכותי. חשוב מאוד שהוא יהיה טחון טרי ולא קפוא, ושהיו בו אחוזי שומן גבוהים, אחרת תתקבל קציצה יבשה. אם יש לכם קצב טוב אפשר לבקש ממנו שיטחן בשר מתאים להמבורגר, ואם אתם קונים בשר שכבר נטחן, ודאו שיש בו לפחות 20 אחוזי שומן.

לחמניות (6 יחידות):

- 500 גרם קמח
- 40 גרם סוכר
- 10 גרם שמרים יבשים
- 5 גרם מלח
- 50 מ"ל מים
- ביצה אחת + 2 חלמונים
- 190 מ"ל מים פושרים

לציפוי:

- ביצה טרופה עם כפית מים ומצט
- מלח
- סוסיס לפיזור

להמבורגר:

- 1 קילושרס בשר בקר טחון טרי
- 2 בצלים קצוצים דק
- 3 כפות מלח זית לציפוי הבצל
- מלח ופלפל שחור
- מלח לציפוי ההמבורגרים
- לרוטב:
- 3 כפות מיונז
- 3 כפות רוטב צ'ילי מתוק
- 3 שני שום כתושות
- 3 כפות מלח זית
- כף דבש
- מלח ופלפל שחור
- חסה, עגבנייה או כל ירק שאוהבים

מכינים את הלחמניות: שמים בקערת מיקסר עם וו לישא את כל החומרים של הלחמניות חוץ מהמים, מתחילים לעבד במהירות איטית ומוסיפים את המים בהדרגה, עד לקבלת בצק אחיד וקצת דביק. מגבירים למהירות בינונית ולשים במשך 10 דקות. משמנים מעט את הבצק ומעבירים אותו לקערה משומנת. מכסים בניילון נצמד. מניחים את הבצק בתנור מכובה עם קערת מים רותחים על קרקעית התנור ליצירת סביבה חמימה ולחה. סוגרים את התנור ומתפחים כשעה וחצי. מוציאים את הבצק, יוצרים ממנו 8 כדורים עגולים ומניחים אותם במרווחים על תבנית התנור מרופדת בנייר אפייה. מורחים מעט שמן על כדורי הבצק ומחזירים אותם לתנור המכובה. מניחים שוב מים רותחים בקערה ומתפחים עוד חצי שעה. מוציאים את התבנית מהתנור ומחממים אותו ל-180 מעלות. מורחים את הלחמניות בעדינות בביצה הטרופה ומפזרים מעט שומשום. אופים 15 דקות או עד להזהבה. מוציאים ומצננים. מכינים את ההמבורגרים: במחבת חמה (מומלץ מחבת פסים) מטגנים את הבצל הקצוץ בשמן הזית 3 דקות על אש גבוהה תוך כדי ערבוב. מנמיכים את האש וממשיכים לטגן את הבצל עוד כמה דקות עד להזהבה. מוציאים מהאש ומצננים. מעבירים את הבצל המטוגן לקערה, מוסיפים את הבשר הטחון, ומתבלים במלח ופלפל שחור. מערבבים את התערובת ומחלקים אותה ל-6 חלקים שווים. יוצרים מכל חלק קציצה עגולה, מומלץ לעשות זאת בעזרת רינג בקוטר של הלחמנייה. מניחים את הקציצות על מגש ומכניסים למקרר להתייצבות עד הטיגון.

מכינים את הרוטב: בקעריט קטנה מערבבים את כל מרכיבי הרוטב.

מחממים את המחבת לחום גבוה. מניחים את ההמבורגרים - לא יותר מ-4 יחידות בכל פעם. מטגנים את הקציצות על צד אחד במשך 5 דקות או עד להזהבה, הופכים לצד השני ומטגנים עוד 3-4 דקות. חוצים את הלחמניות, מורחים את החלק הפנימי שלהן במעט מיונז או שמן זית, וצולים אותן קלות על המחבת החמה, עד שהן נהיות פריכות. מסירים את הלחמניות מהאש. מורחים על כל לחמנייה את הרוטב, מניחים את קציצת ההמבורגר, מוסיפים חסה, עגבנייה או ירקות נוספים ומגישים.

פתאים לכם פנטהאוז בערפסת של הפדינה?

הזדמנות אחרונה לריזורט היווני בפדואל

- הבנייה בעיצומה - הכניסה תוך פחות משנה •

החל מ- **2,405,000 ₪**

רוצים לראות בעיניים?

פה מתאמים פגישה: 073-3585820